

CALENDARI CATALÀ

DEL ANY

1871,

ESCRIT PELS MES CONEGUTS ESCRIPTORS Y POËTAS
CATALANS, MALLORQUINS Y VALENCIANS,

COL·LECCIONAT Y PUBLICAT

PER

FRANCESC Pelay BRIZ.

Any següent de sa publicació.

BARCELONA:

ESTAMPA DE LO PORVENIR.

à càrrec de J. Bofill, Tallers 21.

1871.

Titul.	Pág.	Titul.	Pág.
Alfay.	5	Nova Gramática.	59
Los dos romeros.	9	Pensamientos políticos.	60
Mal maril.	13	Disquisición.	65
Sol d' illiu.	15	Faula.	66
Sentiments.	17	Los dos heros.	67
La ciutat.	18	Una filla d' Adria.	68
Don y patria.	21	La casa de Catalunya.	68
Historia.	22	Los callos d' home.	70
La monja.	23	Faula.	71
Lo cant de la espasa.	24	Un poch de Catalaniense.	71
Lo espasa nouena.	25	Flor bella del cor.	72
Germania.	27	Revolució bretona.	73
Plants d' amor.	28	La dona d' aigua.	74
Lo valgre.	29	Un paper vell.	75
Pens de breus.	30	Ma rinya.	76
La caritat.	31	La quarta muller.	77
Kittene.	32	A la memòria etc.	77
Al meu fill.	33	Compte rend.	78
Mut ta qui detta.	34	Mitjana.	79
La casa dels adems.	35	Un nat.	80
La electricitat.	36	A la reyna etc.	81
Dolors.	37	La peix.	82
Senyas.	38	La guerra.	83
La flor del cor meu.	39	La nit de S. Joan.	84
Faula.	40	Faula.	85
		Una estat.	86
		1.ª almanaca del estat.	87

FIRAS, MERCATS Y FESTAS MAJORS.

FIRAS DE CATALUNYA.

Janer. 1 Artés. La Bisbal y Pons. 3 Amer, Noya y Montar. 7 Igualada. 11 San Sadri. 17 Borjas d' Urgell. Malgrat, Navata, Palomós. 3. Cebri. 5. Quirós de Besora y Santa Pau. 20 Arbucias. 5. Festa de Pallars y 5. Pere de Torredó. 21 Castellterral. 23 Espiga de Fructu y Tardell. 23 Cervera. 24 Bort. 25 Torredó y 5. Fol de Mar. Mollins. 4 Tarrasa. 21 Pla.

Febrer. 3 Pobla de Claramunt, Cerdilla, Noya, Molins de Rey, Calonge y 5. Lluçanés dels Pileus. 8. Bona. 21 Tortosa. 24 Gorpia. 25 Cervera. Mollins. 3. Seo d' Urgell y Balsarthy. 12 Palafreget, Bona y Balaguer. 13 Viladrosa. 24 Noya. 26 Cardena. 27 Soria. 5. Martí Sagayillas y Solsona.

Març. 1 Salas. 3 Cardena. 7 Calat. 10 Torres de Segre. 23 Alpuig. 26 Gubosa. Noya. 1. Sta. Coloma de Queralt. 4 Cardena. 5 Nira. 5ra. de

Pimia, Tortellá y Capellades; 9 Berga, 11 Calaf, 12 Manresa, 26 Ripoll y Bellpuig.

Abril. 1 Mayals, 18 Gosa, Llída, Poble de Segur y Prades, 14 Agramunt, 18 Calaf, 26 Caspold, Martorell, Selva y Voreu, 37 Sallent, 28 Píera y S. Salvador de Noya, Manresa, 8 Golsana, 10 Palafregell, Perelló y Noya, 8a del Mascla, 16 Arenys de Mar, Tortosa, Vidreres y Sabadell, 22 Calaf, 23 Sabana, 30 Tarragona.

Mayo. 1 Hostalrich, Olot, Farrera, 8 Feliu Sasorra, Vilafraanca del Panadé y Badalona, 3 Agramunt, Figueras y Vich, 8 Calaf, 9 Alcarraz, 13 S. Llorens dels Púcs, 15 Arbúcies, Balazner, Cardener, Palamós, Torroja, Torrella de Montori y Mayó, 17 Alpens, 21 Vidreres, 21 Manresa, 22 Claràstera y Poble de Segur, y Tortellá, 25 La Bisbal, 24 Palautordera, 27 S. Antoni de Vilatorrada, 28 Artís del Vall de Arán, 31 Copons, Arbúcies, y Molins de Rey, Noya, 7 Torredembarra y Torroja, 15 Cambellá, Llída, Manresa, 8 Calaf del Vallés y Torrellá, 21 Alpens y Sabadell, 28 Polgarolles, 29 Mataró, Molins de Rey, Girona, Granollers, 3. Gená de Vilasar, Caldes de Malafre, La Bisbal y Mora de Ebro, 31 Palafregell y Sta. Coloma de Queralt.

Juny. 2 Sor, 8 Cervera, 11 Salardi, 12 S. Eudoni, Gentellán y Sta. Pau, 21 Pineda, 23 La Bisbal y Pons, Hostoles, 3 Copons, 4 Arbúcies, 8 Vilatorrada, 11 Berga.

Julio. 1 Arenys de Mar, 13 Calonge, 17 Malrat, 22 Massonés de la Selva, 25 Amposta, Reus, Torrella de Montori y S. Salvador de Toló, 27 Malatí, Hostoles, 5 Esparragosa, 10 Sta. Coloma de Queralt, 16 Vilatorrada y Vidreres.

Agosto. 1 Cervera, 2 Mora de Ebro, 4 Massonés de la Selva y Píera, 9 Olot, 10 Agramunt, Arbúcies, Caspold, Espoga de Francolí, Noya y Rindoms, 15 Badalona, 16 Llída, Hospitaret y Caldes de Malafre, 17 Navata, 18 Bellpuig y Burjas de Urgell, 20 Olesa de Montserrat, 24 Figueras, Prades, Ripoll, Solsona y Torroja de Montgrí, 25 Mantles y Montblanch, 26 Granollers, Igualada, Torrá de Segor y Pineda, 30 Alcarraz, Noya, 5 Píera de Rey y S. Martín Sagayolles, 6 Sallent y Manresa, 8 Banyoles, 10 La Bisbal, 27 Martorell.

Septiembre. 1 La Bisbal y Alcarraz, 2 Granollers, 5 Monestrol de Montserrat, 8 Balazner, Calaf, 8 Calaf del Vallés, Vilad, y Vilatorrada, 10 Manresa, 11 Jona, 13 Almenar, Cardener, La Granollera, Torroja de Montgrí, Torroja, S. Sadurn, Sabadell, Perelló, y Sta. Coloma, 15 Vilad, 16 Baci, 21 Camprodon, Sta. Coloma, Tortosa, Granollera, Cardener, y Berga, 23 Casa de la Selva, Castelló y Sta. Coloma de Queralt, 25 Malatí, 27 S. Quirze de Besora, 28 S. Feli de Campotelleras y S. Llorens dels Púcs, 29 Hostalrich, Llída, Suredor Corsá y Vich, Noya, 3 S. Llorens Salnit, Vilatorrada y Badalona, 10 Castellón, Besalú y Vidreres, 17 Tortellá y Calaf.

Octubre. 6 Brañm, Vilad y Caldes de Montany, 12 Arbúcies, 13 Esterri de Ane, 14 Besalú y Ripoll, 15 Verdu, Campdevazol, S. Joan de las Abadesas y Vendrell, 16 Camprodon, 17 Hostalrich, 18 Figueras, Olot, Tremp y Vilatorrada, 21 Alcarraz, 25 Altadella y Tortellá, 30 Mora la Nova, 28 Girona, Perelló, Pons, y Vilafraanca del Panadé, 29 Girona y Torroja, Hostoles, Banyolas, 8 Aleja, Brañm, Caldes de Montany y Palautordera, 13 Palafregell, 23 La Bisbal, Tarrasa y Manresa, 25 Altadella y Pla de Cabra.

Noviembre. 1 Tortosa, Vilatorrada, Mayals, 3 Feliu Sasorra y Seo de Urgell, 2 Poble de Llída y Puçerol, 4 Olot, 8 Sor, y Manlleu, 11 Amp, Cervera, Calonge y Vilatorrada, La Bisbal, 14 Banyoles, 15 S. Llorens dels Púcs, Arbúcies, Gentellán, Torá y Pons, 27 Hostalrich, 30 Falsat, La Llobet, Manresa, Olot, Organyá, Polgarolles, Torrá, 3. Feliu de Torrellá y Torroja.

lla de Montarí. Navides. 8 Tortosa, Solent y Villarrodona. 12 Gadesa, Arenys de Mont y S. Quint de Mediona.

Diciembre. 1 S. Feliu de Llobregat y Torroella de Montarí. 4 Agramunt y Cardena. 8 Arer, Palafrugell, Cardesa y Sarrià. 10 Hospitalet. 13 Artés. Balaguer, Castelló, Hostalrich y Tarradell. 15 Barcelona, Manresa, Cervera, Fabra, Lleida, Montblanch, Olot, Vilafraua, Tarragona, Vic, Cervera, Girona, Palamós y Tremp. 27 Pinós. Nochebuena. 2 Sobrià y Viladrau. 18 Nijes.

MERCATS.

Dilluns de cada semana. Agramunt, Lloreda, Sabadell, Olot, Reus, S. Feliu de Llobregat, Tàrraga, S. Martí Sarroca, Manlleu y Sta. Coloma de Queralt.

Dimars de idem. Artés, Calaf, Caldas de Montbuy, Cervera, Girona, Montblanch, Seo de Urgell, Besan y Vic.

Dimecres de id. Balaguer, Banyoles, S. Celoni, Tarrasa, Torredó, Igualada y Valls.

Dijous de idem. Agramunt, Cardena, Figueras, Girona, Granollers, Lloreda, Manresa, S. Sadurn de Noya, S. Hipolit de Voltregà, Tàrraga, S. Quirre de Besora y Palafrugell.

Dijous de idem. Cervera, Balaguer, La Bisbal, Olot, Seo de Urgell, y Torà.

Dissabte de idem. Balaguer, Girona, Sabadell, Valls, Vic, Igualada, Calaf y Vilafraua del Panadés.

Domingo de idem. Arles de Segre, Capellades, Cardella, Esparraguera, Maigat, Moya, Piera, Puigcerdà, Ripoll, Roda, Sabá, S. Pere de Riudevilles, S. Quint de Naroya, S. Cugat del Valles, Tarrasa, Santpedor, Tortellá, Calonge, Valls, La Escala y Besalu.

MERCATS ESTORDINARIS.

25 Jolli y 16 de Novembre, Calonge.

FESTAS MAJORS.

Janer. 15 Vilafraua. 20 Palafrugell. 22 Tossa de Mar. **Febrrer.** 12 Sarrià. **Abril.** Balaguer. 24 Tortellá. **Maig.** 11 Lleida. 13 Tàrraga. 30 S. Feliu de Llobregat. **Juny.** 4 Montblanch. 24 Vilanova. 25 Tossa y Manou. **Juliol.** 1 Sabadell y Tàrraga. 5 Vic. 9 Arenys de Mar. 10 Palafrugell. 22 Corners y Masquefa. 24 Lloreda. 25 Montserrat de Montserrat y Reus. 26 Vendrell. 27 Sabadell. 30 Riera de S. Bertran. **Agost.** 5 S. Pere de Riudevilles, Alella y S. Feliu de Torelló. 6 S. Just de Deserv. 7 Papiol. 8 Noya del Fay. 10 S. Feliu de Llobregat. 12 Gracia, Rafalosa, Montseny, Martorell, Las Palmas, Capellades, Bruch, Vilafraua, Cardesa, Gellada, Cornellá, Tortellá, La Bisbal, Hospitalet, Manlleu y Amer. 20 Sta. Coloma de Queralt. 23 Nijes. 24 Sant, Igualada y Vilafraua. 25 S. Genís y S. Vicens dels Horts. 28 Pinós. 29 S. Joan de S. Aleixar y Manresa. 30 Ripoll y Vilafraua. **Septiembre.** 1 Castelló y Torà. 2 Granollers. 4 Arles. 5 Roda y La Escala. 7 Viladomus. 8 S. Andreu de la Barca, Olot, Cadaguer, S. Adri de Besos y Vilafraua. 8. Calat, Llída y Píera. 10 S. Joan de Horta. 12 Agramunt. 13 Cornellá. 14 S. Sadurn y S. Gervasi. 15 Calaf. 16 Tossa. 22 Santa Coloma de Farnés. 23 Tarragona, Besalu, Calaf y Solent. 27 Noya de Rey. 29 Sarrià y S. Post de Camps. **Octubre.** 3 Montblanch. 10 Cort de Sarrià. 11 Palafrugell. **Novembre.** 2 Balaguer. 11 S. Celoni, Palafrugell y Torà. 12 S. Martí. 23 S. Climent de Llobregat. 30 S. Andreu de Palomar. **Diciembre.** 18 Berga y Hospitalet de Llobregat. 17 Pinós.

JANER. Agost des 15 31 dies. Los dies s' allargan 1 h. 14 ms.	FEBBER. Agost des 1 29 dies. Los dies s' allargan 1 hora 34 ms.	MARS. Agost des 1 31 dies. Los dies s' allargan 1 hora 43 ms.
1 dia. Cat. s' any. 2 dia. s. Marci. 3 dia. sta. Genoveva. 4 dies. s. Tito bisbe. 5 dia. s. Trifor. 6 dia. s. Los Reis. ☉ á las 9 y 32 m. de la n. fets.	1 dies. s. Agnaci bisb. 2 dia. s. La Canon- LERA. 3 dia. s. May bisbe. 4 dia. s. Remberc. 5 dia. sta. Colomanda. ☉ á las 2 y 11 m. de la t. Pl. d'neut.	1 dies. s. Rosenda. 2 dia. s. Simplic. 3 dia. s. Emelera m. 4 dia. s. Chasour rey. 5 dia. s. Teodí. 6 dia. s. Othazur h. 7 dia. s. Tomás de A. ☉ á las 3 y 48 m. del m. B. T.
7 dia. s. Ramon de P. 8 dia. s. Bladi m. 9 dia. s. Julia m. 10 dia. s. Nienbor m. 11 dies. sta. Margarita. 12 dia. s. Arcadi m. 13 dia. s. Gomerindo. 14 dia. s. Hilari bisb. ☉ á las 7 y 3 m. del m. Gels.	6 dia. sta. Doroica. 7 dia. s. Ricard rey. 8 dies. s. Joan de Mal- 9 dia. sta. Apolonia. 10 dia. sta. Ecolastica. 11 dia. Los 7 s. de Marín. 12 dia. sta. Eulalia m. ☉ á las 3 y 9 m. de la t. B. T.	8 dies. s. Joan de her- 9 dia. s. Panch h. 10 dia. s. Heribon. 11 dia. s. Constanti. 12 dia. s. Gregori. 13 dia. s. Ramiro. ☉ á las 10 28 m. de la n. Bor.
15 dia. Lo nom de J. 16 dia. s. Marci. 17 dia. s. Anton abad. 18 dies. La c. des. Pere 19 dia. s. Caxul rey. 20 dia. s. Sebastia m. ☉ á las 12 y 1 m. nit. Fets forts.	13 dia. sta. Cat. s. de R. 14 dia. s. Valenti. 15 dies. s. Fanst m. 16 dia. s. Bonclim. 17 dia. s. Adami. 18 dia. s. Simó m. 19 dia. s. Alvar de C. ☉ á la 1 y 57 m. de la t. B. T.	14 dia. sta. Florentina. 15 dies. sta. Mariana. 16 dia. s. Heribert. 17 dia. s. Pabriel. 18 dia. s. Graciol Arc. 19 dia. s. Joseph. 20 dia. Sta. Polina. 21 dia. s. Benet. ☉ á las 4 y 9 m. del m. Porro.
21 dia. sta. Agnes m. 22 dia. s. Vicens espa. 23 dia. s. Ausós arc. 24 dia. s. Timoteo. 25 dies. La c. de s. Pau 26 dia. sta. Paula s. 27 dia. s. Joan Cris. 28 dia. s. Juliá. ☉ á la 1 y 23 m. de la t. Fets sta-	20 dia. s. Natori. 21 dia. s. Clirió. 22 dies. La c. de s. Pe- ro en A — Lendra. 23 dia. s. Pies Damiá. 24 dia. s. Mateu Ap. 25 dia. s. Averta. 26 dia. La Mare de deu de Guadalupe. 27 dia. s. Leandre y s. Baldomero. ☉ á las 10 y 47 m. del m. Gels.	22 dies. s. Brogracis. 23 dia. Los 8 s. Othol. 24 dia. s. Timoteo. 25 dia. s. La Asuncia. 26 dia. s. Pranti. 27 dia. sta. Lina. 28 dia. s. Rri. 29 dies. s. Santasi. ☉ á las 6 y 33 m. del m. B. T.
29 dia. s. F. de Salto. 30 dia. sta. Mariana. 31 dia. s. Pero Nubach.	28 dia. s. Rom. y And.	30 dia. s. Joan Clm. 31 dia. Los D. de Marín.

ABRIL.	MAY.	JUNY.
Aquel mes t 30 dies. Los dias s' allargan 1 hora 30 ms.	Aquel mes t 31 dies. Los dias s' allargan 1 hora 30 ms.	Aquel mes t 30 dies. Los dias s' allargan dos ni 31, 37 ms.
1 dia. sta. Teodora.	1 dia. s. Segimon.	1 dia. s. Fortunat.
2 dia. s. Nims.	2 dia. s. Alaudel b.	2 dia. s. Erasus.
3 dia. s. Benet de P.	3 dia. sta. Oros.	3 dia. sta. Chotudo s.
4 dia. s. Isidoro.	4 dia. sta. Monica.	4 dia. s. 6 y 36
5 dia. s. Vicens F.	5 dia. s. 11 y 9	5 dia. del m. Vinta.
6 dia. s. 2 y 32 m.	6 dia. de la n. B. T.	6 dia. sta. Trinitat.
7 dia. s. 3 y 32 m.	7 dia. de la n. B. T.	7 dia. s. Sanan.
8 dia. s. Sant. s. Celesti.	8 dia. s. Juan.	8 dia. s. Norbert.
9 dia. s. Sant. s. Albert.	9 dia. s. Eleanisla b.	9 dia. sta. Zaneta.
10 dia. s. Parga de Ruz.	10 dia. s. La d. de S. M. A.	10 dia. s. Gregori N.
11 dia. s. Riquel.	11 dia. s. Gregori N.	11 dia. s. Prim.
12 dia. s. Llo yaga.	12 dia. s. Antoni.	12 dia. s. 12 y 16
13 dia. s. Victor.	13 dia. s. Pons.	13 dia. de la n. T. y p.
14 dia. s. 5 del m.	14 dia. s. 3 y 32	14 dia. sta. Varcrida.
15 dia. s. Trons.	15 dia. de la t. P. y v.	15 dia. s. Bernabo.
16 dia. s. Bernenegildo.	16 dia. s. Ponce.	16 dia. s. Onofre.
17 dia. s. Felu.	17 dia. s. Perna gual.	17 dia. s. Antoc.
18 dia. sta. Anasta.	18 dia. s. Rofia.	18 dia. s. Rofia.
19 dia. sta. Negrach.	19 dia. s. Indro Sant.	19 dia. sta. Cresencia.
20 dia. sta. Negrach.	20 dia. s. Juan Nep.	20 dia. sta. Lutzada.
21 dia. sta. N. de J.	21 dia. sta. Rosalia.	21 dia. s. Jannel.
22 dia. s. Kienter.	22 dia. s. La Asoci.	22 dia. s. Marcella.
23 dia. s. Vicent.	23 dia. s. Ibo advocat.	23 dia. s. 2 y 28 m.
24 dia. s. 7 y 12	24 dia. s. 10 y 11	24 dia. del m. Calura.
25 dia. de la L. Pluyaz.	25 dia. del m. Kevol.	25 dia. s. Gervasi.
26 dia. s. Agnes de M. F.	26 dia. s. Boy.	26 dia. s. Silveri.
27 dia. s. Ametia hab.	27 dia. s. Secundi.	27 dia. s. Pallati.
28 dia. s. Sotero p.	28 dia. sta. Rita de G.	28 dia. s. Pauli.
29 dia. s. Jardi p. de G.	29 dia. s. Basilio.	29 dia. sta. Agripia.
30 dia. s. Fidel.	30 dia. sta. Sargna.	30 dia. s. Joan.
31 dia. s. March evang.	31 dia. s. Gregori VII.	31 dia. s. Guillem.
32 dia. s. Marcelino.	32 dia. s. Filip Nort.	32 dia. s. 2 y 28
33 dia. s. Pere Amenc.	33 dia. s. Joan papa.	33 dia. del m. B. T.
34 dia. s. 11 y 56	34 dia. s. 1 y 11	34 dia. s. Pau m.
35 dia. de la n. Fario.	35 dia. de la t. Calura.	35 dia. s. Indicio.
36 dia. s. Vidal m.	36 dia. Parga de P.	36 dia. s. Llo y papa.
37 dia. s. Robert ab.	37 dia. sta. Teodora.	37 dia. s. Pere y
38 dia. s. Pelagel anst.	38 dia. s. Fernando R.	38 dia. s. Pau ap.
	39 dia. sta. Petronila.	39 dia. s. Marcol.

JULIOL.	AGOST.	SEPTEMBRE.
Aquest mes té 31 dies. Les dies s'acurcen 1 hora.	Aquest mes té 31 dies. Les dies s'acurcen 1 hora 30 ms.	Aquest mes té 30 dies. Les dies s'acurcen 1 hora 40 ms.
1 dia. sta. Llesor. 2 dia. La Visitació. 3 dia. à la 1 y 45 m. de t. V. Calor. 4 dia. s. Trifó. 5 dia. s. Lauria. 6 dia. s. Mig dels S. 7 dia. s. Isidre. 8 dia. sta. Isabel R. 9 dia. s. Zenon. 10 dia. à la 1 y 18 m. I. Vent furac. 11 dia. s. Cristofol. 12 dia. s. Alondr Pó. 13 dia. s. Félix. 14 dia. s. Anarlet. 15 dia. s. Bonaventura. 16 dia. s. Enrich. 17 dia. M. D. del Car. 18 dia. s. Aleix. 19 dia. à las 5 y 36 m. de la n. Calor. 20 dia. s. Federico. 21 dia. s. Vicens de P. 22 dia. s. Elias. 23 dia. s. Praxeden. 24 dia. sta. Maria Mag. 25 dia. s. Libori. 26 dia. sta. Cristina. 27 dia. s. S. Jume. 28 dia. à las 6 del matí. Bon temps. 29 dia. sta. Ana. 30 dia. s. Pastaló. 31 dia. s. Nissari. 32 dia. sta. Marta. 33 dia. s. Ben y Non. 34 dia. s. Ignaci de L. 35 dia. à las 9 y 25 m. de la n. Frons.	1 dia. sta. Fe, E. y C. 2 dia. M. D. dels An. 3 dia. La 1 de a. Tolo. 4 dia. s. Diumeng G. 5 dia. M. D. de las N. 6 dia. s. Just y s. Paul. 7 dia. s. Gayetà. 8 dia. s. Clotach. 9 dia. à las 4 y 32 m. Calor fort. 10 dia. s. Roman mar. 11 dia. s. Llorens. 12 dia. sta. Filomena. 13 dia. sta. Clara. 14 dia. s. Ripolit. 15 dia. s. Enseli. 16 dia. La Asunció. 17 dia. s. Roch. 18 dia. à las 9 y 19 m. del m. T. y plaja. 19 dia. s. Llibert. 20 dia. sta. Elena. 21 dia. s. Magi y Mari. 22 dia. s. Jaquim. 23 dia. sta. Joana F.* 24 dia. s. Sanforn. 25 dia. s. Felip Benito. 26 dia. à las 11 y 44 m. del m. F. fort. 27 dia. s. Bartomeu. 28 dia. s. Geor. 29 dia. s. Ceferi. 30 dia. La parolai cor de Maria. 31 dia. s. Agustí. 32 dia. sta. Sabina. 33 dia. sta. Rosa de L. 34 dia. à las 5 y 19 m. del m. T. bó. 35 dia. s. Ramon N.	1 dia. s. Llop. 2 dia. s. Esteve roy. 3 dia. M. D. de la C. 4 dia. sta. Rosalia. 5 dia. sta. Obdulia. 6 dia. s. Post. 7 dia. à las 10 y 18 m. de la n. B. F. 8 dia. s. Begues. 9 dia. s. Gregori. 10 dia. sta. Felqueria. 11 dia. s. Quindí. 12 dia. s. Llorell. 13 dia. s. Eufegí. 14 dia. s. General. 15 dia. à las 7 y 18 m. de la I. Plaja. 16 dia. s. Nicomedes. 17 dia. s. Opiri. 18 dia. L. d. de Maria. 19 dia. s. Ferruol. 20 dia. s. Genard. 21 dia. s. Eustaquí. 22 dia. s. Males ap. 23 dia. à las 5 y 38 m. de la I. Venta. 24 dia. s. Maurici. 25 dia. sta. Tecta. 26 dia. M. D. de Mercè. 27 dia. sta. M.* del S. 28 dia. sta. Justina. 29 dia. s. Cosme y D. 30 dia. s. Wenceslao. 31 dia. à las 5 y 33 m. de la I. T. bó. 32 dia. La D. s. M. Ar. 33 dia. s. Geradi R.

OCTUBRE.	NOVIEMBRE.	DICIEMBRE.
Aquest mes té 31 dies. Les diu x' occurren 1 hora 48 m.	Aquest mes té 30 dies. Les diu x' occurren 1 hora 16 m.	Aquest mes té 31 dies. Les diu x' occurren 1 v. m. des de dia 12.
1 dia. M. de D. del R. 2 dia. L. Angélica de F. 3 dia. s. Cándi. 4 dia. s. Felasmech. 5 dia. s. Placit. 6 dia. s. Bru.	1 dia. s. J. Torcamps. 2 dia. Les ments. 3 dia. s. Anselm. 4 dia. s. Madona. 5 dia. s. Sacerias.	1 dia. s. Anles. 2 dia. s. Anrella. 3 dia. s. F. s. s. s. 4 dia. s. Barbara. 5 dia. s. Sabas.
☾ a las 5 y 10 m. de la t. D. temps.	☾ a la 1 y 4 m. de la tarde. Gels.	☾ a las 6 y 54 m. del m. N. o n.
7 dia. s. Marcos. 8 dia. M. de D. del R. 9 dia. s. Bona. 10 dia. s. Fr. de B. 11 dia. s. Nicasi. 12 dia. s. M. D. del Pilar. 13 dia. s. Adolant. 14 dia. s. Calixta.	6 dia. s. Sever i saba. 7 dia. s. Florent. 8 dia. s. s. s. s. s. 9 dia. s. Tondora. 10 dia. s. Andreu Ay. 11 dia. s. Martí. 12 dia. La F. de M. D.	6 dia. s. Nicasi R. 7 dia. s. Ambrós. 8 dia. s. La Purissima. 9 dia. s. Leopoldo. 10 dia. s. Eusebi. 11 dia. s. Bona papa. 12 dia. s. Simeó.
☼ a la 8 y 28 m. del m. F. o pl.	☼ a las 5 y 18 m. de la t. F. o pl.	☼ a las 4 y 10 m. del m. F.ario.
15 dia. s. Teresa. 16 dia. s. Estel abat. 17 dia. s. Eudvigia. 18 dia. s. Lluís ex. 19 dia. s. Pere Alcant. 20 dia. s. Irene.	13 dia. s. Ramon. 14 dia. s. Bernat. 15 dia. s. Leopoldo. 16 dia. s. Elipiet. 17 dia. s. Goriulda. 18 dia. s. Maxim. 19 dia. s. Isabel R.	13 dia. s. Glucia. 14 dia. s. Nicasi. 15 dia. s. Eusebi. 16 dia. s. Adelaida. 17 dia. s. Lluís. 18 dia. M. D. de la E.
☾ a las 12 y 2 m. de la n. Plujas.	☾ a las 8 y 55 m. del matí. Frets.	☾ a las 8 y 50 m. de la n. Var.
21 dia. s. Urcula. 22 dia. s. Maria. s. 23 dia. s. Pere Pasqual. 24 dia. s. Rafel ar. 25 dia. s. Catept. 26 dia. s. Evaristo. 27 dia. s. Vicen. 28 dia. s. Simó p. s. Jod.	20 dia. s. Felix de V. 21 dia. La F. de la M. 22 dia. s. Cecília. 23 dia. s. Climent. 24 dia. s. Joan de la C. 25 dia. s. Catalina. 26 dia. s. Conrat. 27 dia. s. Primitiu.	19 dia. s. s. de Silas. 20 dia. s. Tomàs. 21 dia. s. Zeph. 22 dia. s. Victoria. 23 dia. s. Delf. 24 dia. s. Nihil. 25 dia. s. Eusebi.
☼ a las 8 y 23 m. del matí. Variants.	☼ a las 2 y 2 m. del matí.	☼ a las 8 y 12 de la n. G. y plo.
29 dia. s. Santa. 30 dia. s. Claudi. 31 dia. s. Quinti.	28 dia. s. Gregori M. 29 dia. s. Simeó. 30 dia. s. Andreu apot.	26 dia. s. Juan. 27 dia. s. Ignaci. 28 dia. s. Tomàs C. 29 dia. La F. de s. Jua. 30 dia. s. Silvestre y s. Coloma.

BONS RECORTS.

1.

Al fer la ressenya acostumada del moviment anyal de nostra literatura, comensarém fent constar l' existència de «*La joec Catalunya*» societat que, com la qu' existia en les estats germànics ab lo titol de «*La joec Alamanya*», es composta de joves aymadors de sa terra; ab la diferencia de ser aquella política y esta instituida per lo foment de la llenga, la literatura, las ciencias y las arts de Catalunya. Forman part d' ella personas molt conegudas pels seus travallis y altres pel seu patriotisme. A tots los donem la enhorabona per haver dot á cap un pensament que honra molt y molt á la joventut de la nostra patria.

Las obras que s' han publicat enguany son las següents:
Jochs florals de 1879.

Flors y violas, aplech de rimas premiadas, per F. Pelay Briz. (Barcelona.)

Jardinet d' orats (fragment), pel mateix.

Flors del Canigó, poesias de Pere Cartals (Perpinyá.)

Ademés sabem que n' hi ha moltes per cixir, entre otras lo ters volum de las *Cansons de la terra*, per Briz, y *Lo rondallaire*, per Francisco Maspons.

També es motiu de gaubansa per nosaltres la vinguda de algunas notabilitats estrangeras, ab lo fi d' estudiar la nostra literatura; recordem entre otras N' Eduart Lidforss, mestre de llengas meridionals en l' universitat de Lund (Suecia).

qui'n resta tant satisfet, que se'n dogué la majoria de las obras publicades, destinantne molta part á una de las bibliotecas públicas de sa terra. Ademés, de las paraulas y de la il·lustració de dit senyor, nos prometem qu'en sa cátedra darà á conèixe lo que val aquesta literatura y la llenga en qu'es escrita, llenga que té tanta contraria y que, per desgracia, com diu un de nostres poetes, *té fells borts que la mengipren*.

No 'ns han desplaquí tampoch unas paraulas ditas en las Corts constituents espanyolas per lo diputat per Salamanca lo Sr. Sanxer Buano, qui després de dir que á Catalunya s'estrafeya tot, *moneda, paper, robes y tot lo que pot extraferse*, final confessant (pot ser sens adonarsen) qu'Espanya era en tot tributaria de Catalunya.

Després un diari de Madrid encisat per la eloqüencia del dit senyor publicá un article ocupantse del discurs; hons aquí una petita mostra de lo que deya:

«No hi ha ni política espanyola, ni administració espanyola, ni lleys espanyolas, ni democràcia espanyola, ni indústria espanyola. Allí, la política, l'administració, las lleys, la democràcia, la literatura, l'indústria, tot es català y diferent qu'en lo demés d'Espanya.»

Donem las gracias de tot cor al diputat per una part de sas paraulas y al periódich, per totes, com també als deputats y periódichs catalans que á tot assó respongueren com se mereixia.

Y ara que ve á tom, no podem menys de parlar d'un treball en castellà llegit en l'Academia de bonas lletres ab lo títol «Noticia de la vida y escritos de D. Francisco Permanyer y Tugé». Molt plaent nos es que una persona tan respectable y de tanta il·lustració com son autor En Manel Duran y Bas, s'ocupe tan be de la nostra veïnaxensa literaria; mes devem notar que al parlar dels Jochs florals dóna per sentat qu'en ells no si ven res que sia comular ab *aquella aurora d'independencia*. Podrà dir lo Sr. Duran que aquesta no es la seva escola; pero si s'fixa be en tot lo qu'en diferents publicacions s'ha escrit d'alguns anys á aquesta part, pot ser trobe composicions hont veurà que no tots pensan com ell.

II.

Del teatre català ni cal parlar-ne, puix s'és arrelat tant, que 'a pot ben dir que l'veure representacions catalanas forma part dels nostres costums. Tot sovint s'estrenen obras de tot genre, desde la bougera pesca en un acte al drama históric, y de tota mena n'hi ha que son ben aplaudidas. En los teatres que's travalla en català es abost se trova la concurrència més triada y en major nombre.

III.

La festa dels Jochs florals fou celebrada, com antany, en la gran sala de Llotja, guarnida ab tanta riquesa com bon gust y rumbejant en la galeria moltes banderes gremials. L'auditori no podia ser mes nombros, perquè tot era ple, ple, tant a dalt com a baix, y fins molts no hi cupigueren, y tampoch podia ser mes triat, perquè gent respectable de tots brassos y estaments hi havia.

A l'hora assenyalada comensá la festa ab un discurs d'un segon alcalde, discurs, que per ser en castellá y per no correspondre al ajuntament la presidència en aquellloch, nos va semblar impropí. Després lo mestre en gay saber En Ll. Pons y Gallarda, com president qu'ara, llegí lo seu que molt nos plagué y que fou molt y molt aplaudit; mas notarem una cosa que no posem passar per alt, y és que al aconsellar als concorrents del nostre idioma lo mirament en l'ús de certes paraulas que's tenen per antigas, digué que, si Ausias March visqués en lo nostre segle, canviaria moltes de las que va escriure. Molt estrany se 'us fa que una persona com lo Sr. Pons haja dit tal; á nosaltres nos apar que, si ara Ausias March visqués comensaria escribint en lo llenguatge millor d'ara (que per alguns es til·lat d'arcaich) y en assó de canviar paraulas en sos veils escrits, pot ser no 'u faria tant com li sembla al Sr. Pons, puix es evident que paraulas ben tingudas per antigas, quan un menys s'ho pensulas veu moneda corrent. Vint lo discurs del president lo segretari En Joseph de Palau llegí una ben escrita memoria, y després

s' obriren los plechs que duyan los noms dels premiats. Lo quin guanyà la flor natural, volguè que fos regina de la festa la senyoreta Na Francisca Nanot-Renart, que ab la rojor vergonyosa de son bell rostre y lo mantell blanc que tantbé l'esqueya, tal volta robà la pau del cor á mes d' un jove dels que la miravan. Veuu aquí los noms de las composicions y sos autors.

Flor natural: «*Montserrat*», de Jaume Collell.—*Primer accésit:* «*Pollentia*», de R. Picò.—*Segon accésit:* «*Las mignonas de Son Cigala*», de G. Maura.—*Premi de la Diputació de Girona:* «*La fra*», de J. Collell.—*Primer accésit:* «*L' istmo de Suez*», de D. Calvet.—*Segon accésit:* «*Lo vassall de remensa*», De Pere Nanot-Renart.—*Premi de l' englantina d' or:* «*La canó d' En Jaume d' Urgell*», d' Albert de Quintana.—*Primer accésit:* «*L' ombra d' En Muntaner*», de T. Forteza.—*Segon accésit:* «*Lo compte Dalmau*», de P. Ventalló.—*Premi de la Diputació de Tarragona:* «*Romanç del compte Ramon Berenguer*», de F. Ubach.—*Primer accésit:* «*Joan Crespi*», de R. Picò.—*Segon accésit:* «*Lo penó de la terra*» (anónim).—*Premi de la viola d' or y d' argent:* No s' adjudicà.—*Primer accésit:* «*Meditació*» (anónim).—*Segon accésit:* «*L' àngel de la guarda*», del Canoner de Vilatorrada.—*Rosa d' or oferta pels portats de Valencia:* «*Ray y Llag*», de F. Ubach.—*Primer accésit:* «*En Dalmau Cruilles*» (anónim).—*Segon accésit:* «*Valencia*», de F. Ubach.—*Premi de la festeria literaria:* Anicet de Puig.—*Primer accésit:* Antoni Molins.—*Segon accésit:* J. Bona y Bona. Y ternená la festa ab un bonich parlament de En Joaquim Riera.

Lo premi al millor treball sobre l' oratoria catalana y lo que acostuma á oferir l' Ateneo catalá no pogueren ser adjudicats; lo primer per no haverse presentat cap treball.

A mes dels Jochs hi ha hagut lo certámen de Valencia en lo qual guanyà joia En Francesch Pelay Briz, per son romanç «*Alazarah*», y lo de la Societat católica de Barcelona, en lo qual guanyaren los tres accésits escrivint en catalá los senyors En Joan de Jesus Cruz, F. U. V. y Eusebi Anglorà. Quatre mes n' hi ha d' anunciats per enguany: lo de la societat católica d'amichs del Poble; lo de la Joventut católica; lo de la Societat d'amichs del país de Valencia y lo de la Societat bibliogràfica-mariana de Lleyda.

Y ara que de Lleyda parlem, nos ve à la memòria que 'l premi que s' hi acostumava à donar à la millor poesia catalana, ara 's podrà guanyar també escrivint en castellà. Aeuó y lo venes que en los Jochs florals Lleyda es estada l' única província catalana que no ha tingut representació, nos fan pensar si aquell tros de terra ha perdut l' amor à la mare comuna Catalunya. No 'u creyem; pero tampoch voldriam tindre de sospitarho.

MORTS.

Aquest any las lletres catalanas han perdut quatre de sos aymadors, lo advocat En *Marian Franquesa*, lo periodista En *Marian Flotats*, lo apotecari En *Josep Subirana*, del que 's pot dir que treballà per nostra causa mentres s' hi va veure, pus à la fi restà cec, y lo metge En *Pau Estorch*, à qui l' amor à la ciència y à la humanitat, sentiments arrejats en son cor, no li feyan oblidar à Catalunya, com ne donà provas en llibres, periòdichs y teatres. L' *Estorch* y en *Subirana* foren dels primers que varen eixir arborant la senyera de nostra gloriosa restauració, tant ells com en *Flotats* foren mantenidors dels Jochs florals y tots quatre tan bons patricis, que no s' oblidarà d' ella qui bon català sia.

ANTONI CARRERA Y VIDAL.

AFANT.

Ahont ets amor que lo teu goig may provó?
Trist y ab enul mon cor sols sah penar.
¿Què es per mi 'l mon si sense tú jo 'm trovo?
Nit sens estels, seos vela nau al mar.

Per tot te veig com ombra encisadora,
Te veig en alas d' ilusió no mas,

Vina al desert de l'ànima que plora,
Son plor de dol, rich plor de joia fes.

Si miro al cel quan ne punteja 'l dia
Allí t'hi veig ab alas, resplendent,
Cercai de névols que l' aubor l' envia
De grana y or envivats d' argent.

De nits, menant lo carro de Sant Jaume,
T'hi veig, tal es l' afany ab que jo 't vull;
Quan d' llusó la vena dels ulls caume
Mon cor parteix, d' un mar de dol, l' escull.

Conceb ta ven que dipite meu ressona,
Com senti la mare de son fill la veu;
mes eixa veu qu' als altres vida dona
A mi lo pes aumenta de ma creu.

Comprench d' amor tota la joia inmensa;
Mes Deu m' allunya de son dolç jolí.
Corsecat cor y desvanolxet' pensa!
Sino 'm serviu, perqu'enllau cu mi?

Jo comprench be que l' au tinga sas alas,
Com ne comprench que tinga forsa 'l brau;
Mes no que un mort vagi vestit de galas
Quan de sa fossa la llosana cau.

Si amor me deix, ¿perque m' ànima pen-a?
Si amor no 'm vol, ¿de que 'm serveixes cor?
Caigan mos goigs com l' arbre 'l fullam llenaa.
Veniu dolers. Corra á mos brassos mort.

MARIA DE BELL-LLOCH.

—Qui diu mal del ase, aquell lo compra.
—Lo badall no pot mentir
fam ó set ó ser rubí.

—La Mare de Deu de Nuria
feta es d'un cor de noguer
las nous ne son preclosetas,
la Mare de Deu tumbè.

C. P.

—Ahont hi ha barrets no hi campan caputxas.
—Lo he no es conegut fins qu'es perdut.

LOS DOS ROMEUS.

Camí del cel, tot escalant los núvols
pujant del càlüt é insendoble infern
un floch se troba, desolat, ombrival,
cobert de boiras, soterrat en neu.

Jolia floresta de l'amor un dia
ans que l'mal àngel ne fassés desert;
ditxosa y santa soleiat poblada
de exèrcits d'àngels, de visions de Deu.

Vuy res ne queda de sa antiga gloria,
ni flors, ni arpa, ni esplendor, ni aucells;
vall de anyoransa vuy es't ven, esteril,
vall plé de tombas y sembrat de creus.

En ell se troban tot pujant la costa
dos pelegrins, dos jovenets romans:
ell es lo fort, la romereta es tendra
y axí la alenta en son camí dient:

—¿Ploras, lasseta, la de ròssas trenas,
nineta hermosa la dels ulls de cel,
planys tot pujant la pedregosa senda
del vall hont plora fa trenta anys complerts?

Planys, y te admiras ovirant com cabuen
perlas tan ricas de tos blans nilets,
¿per qué ho estranyas, desterrada hermosa?
si tota, m'aynla, per plorar naixem.

Mira que veus com en lo vall tot plora?
¿Ous com fins l'ayre de sospirs va plé?
Ploran las herbas y las rocas ploran,
fins plora l'anba y 'ls errants estels.

Plora la nina que com tú encisada
fantasma hermosa se li emporta l'vent;
plora la mare á lo auhatet que enterran,
lo infant ne plora'l papalló que'n pert;

Y guarda nina, que lo infant ja al naixer
plora y llur vida n' es un plor no mes;
ell conta 'ls dias per los plors que llansa,
sos ulls ne ploran fins lo instant darrer.

Ploran los jóves il·lusions perdudas,
ploran las horas que han perdut los vells,
los pares ploran y llurs fills heretan
son plor y 'ls llegan com á herencia als seus.

¡Pobre romera en aquest vall de llágrimas!
¿quin tros de terra de lo plor veus sech?
Llágrimas regan las humils cabanyas,
llágrimas regan los palaus dels reys.

Tots ne ploran en esta vall de proba,
tots lo Calvari ne pujam romens,
los peus descalços, en lo front espinas,
al coll portunne la feixuga creu.

Vina romera, la montanya es alta,
aspre es la senda, delicats tos peus,

mes no desmayes, pujarem la costa
junt: lo rumiatge tot plorant farem.

¡Que ay del que estanca lo sen plor pujantne
per la aspre senda de lo vall funest!
Ay del que en rialla lo sen plor cambia
per mes passable son Calvari fert!

¡Ay de ellí perdut per las singleras rodal
Ay de ell que'n plora eternitats després!
Plora donchs, nina falaguera, plora,
que ab tú jo ploro y son mes plants de fel.—

Y'ls dos rameus van escalant la senda:
ell com mes fort lo pas de ella sosté:
ella son front ab llors patons refresca
y los dos plorant ne van camí del Cel.

ENSEM AMBORA.

MAL MARIT.

En Ramon y en Bernat feya molt de temps que no s' havian vist.

—¿Ets tú, Ramon?

—¿Ets tú, Bernat?

—¿Com anem, Ramon?

—No pas gayre bé, Bernat: m' he casat.

—Siga la enborahona.

—No me la dongas pas, porque he arreplegat una dona que no val una malla. Es negra com un carbó.

—Mal fet!

—Mal fet no; perquè te quatre mil lluras de dot.

—Quatre mil lluras? Bè, home, bè.

—Bè, no; porque ab aquests diners he comprat molts bons y tots se m' han mort.

—Mal!

—Mal, no del tot; perquè he venut a bon preu las pells.

—Bè!

—Bé, no, perquè la casa hont tenia jo 'ls diners s' es cremada.

—Quina desgracia!

—Desgracia, cal si ma dona hi era dins y tot s' ha cremat!

SOL D'ESTIU.

Amor, guayia y admira
del mon lo gran misteri, extasiada
la terra 's fon en lo mirar del sol;
la dolça marionada
ab quia ale respira,
n' ajuda als aucellets a pendre vol.

De son amor l'ardencia,
las fonts estronca en las que 'i llabi mulla
la febre que la cocea per condermir,
y en la darrera fulla
de las flors, la essencia
respira tota que las fa ensopir.

Callada, embadalida,
del sol los besos reb que la enamora
cobrintla de sos raigs ab lo vel d' or,
mentre los fruyts colora
ab que l' home convida
la ma mateixa del etern amor.

Tau sols de la cigala
la veu, desperta l' eco y la bocina
del que la fua brandéja estreta al puny,
ó de la mar vechina
en la deserta cala,
de l' ona mansa lo gemech retruny.

Roman en la pineta
lo ventijol que 'ls marvellars encisa,
y alatejant i' auell dins lo torrent
de mata en mata, frisa
per trovar l' aiga freda,
que bull y minva 'ls raigs del sol ardent.

Ni ha boyras dalt la serra,
ni una ratja del taronjer fa moura
la fulla, que alsa dela copa al cim;
la crosta de la terra,
se bada de tant coura,
en or cumbia la esmeralda 'l rahim.

Y per tot imponenta
quietut s' escolta, cap remor aena,
la llum cega los ulls, la magestat
del espectacle, ampla
l' ambít del cor que intenta
del entusiasme retenir l' esclat.

Amor, aquesta es l' hora
en que natura en lo seu tálam, brilla
tot quan la vida xucla de sos pits,
des de la flor senzilla
à l' au devoradora
que puja al sol y en ell los ulls se fira.

¿Qué fer donchs en ta falda,
tálam y cel d' aquesta amor mateixa
en que al foch de tos ulls se 'm bada 'l cor?
Que calga en mon front deixa
sa benefactora calda,
l' amor en vida y jo vull viure amor.

Oh, cállatho, no ho digas
lo que en lo fons del cor ardit te passa,
cada estrevada ab que remou lo pit

del men un tros rebassa,
y dels pulmons obligas
la febre à creixre que 'm te ja rendit.

Falagui la esperansa
l' una meytat del mon; que l' altra plori
recors de passats segles, tan me fa!
Ni se de que m' anyori
ni re 'm dona frisança,
sols tinc los brassos hont lo goig està.

Obremlos donchs, no temis
lo foc s' apagui que 'n mon pit aleva
mentres lo cel no 'm tanquis de los ulls;
obremlos sense pena,
fins que 'n nos lluis cremis
de ton negre cabell los flotants rulls.

¿Te dol? La flor es nada
perque la mel xucli en son fons l' abella,
lo rahim per dar such, la llum claror,
per brillajar la estrella,
per tremolar la onada,
per fer de dos un ànima l' amor.

Lo mon deu la existencia
à Dèu font dels amors, la terra esclava
d' amor fa segles rodà en torn del sol,
la seva vida acaba
del flam à la inclemencia,
la papallona en amorós condol.

Las plantas s' entrellassen,
las flors se besan, los estels pels ayres
s' enamoran, sos raigs font reflectir;
las auras y los flayres
ensemps confosas, passen
y escalan los espays fins al empir.

De tot l' amor es vida,
etern alé que crea y que sustenta,
per ell foren los mons y altres serán...

¿Qué sentis, la veu potenta
del tró? Es la estimada
que a la terra conmov, lo bés mes gran.

No temis la soptada
fosca que apaga 'l sol, al retornar
de ton defalliment ja haurà passat;
de nou vindrà a besarte
sa llum a brillantada,
quan a obrir tú los ulls hauràs tornat.

¿No vés? com miraria
sa obra 'l Pare Etern al acabarla,
aixís mira a la terra, aixís somriu;
lo jorn que d' estimaria
deixés, se moriria.
Com jo de ton amor, del sen ell viu.

F. URACH Y VINIETA.

SENTIMENTS

POESIAS DE JULI ALARCON Y MELENDEZ.

No fa pas molt temps qu' enrahonant de belles lletres, un amic nostre 'ns feu coneixe una poesia castellana, y fou tant lo que 'ns plagué que 'ns va moure a demanarhi trasllat, a lo que nostre amic, complert com es, accedí gustosament promentnos que faria per manera que poguessem veure lo libre que encloua la tal poesia y altres del mateix autor. Com de fet, un altre dia l' amic aná a sa casa payral, y tornat que fou, posá en nostras mans un volum xich de poesias que ab lo titol *Sentimientos* havia publicat a Madrid l' any 65 un jove cordovés anomenat Juli Alarcón. Comensar a llegirlo y agradar-

nos va ser tot ho, en termes que no 'i poguérem deixar fins al acabament. Totes las composicions son curtas, pero tan rodonas, tan ben fetas y tan notables porsos pensaments filosófics y delicats, que ab asó y ser cosa poch coneguda nos vingueren temptacions de ferne alguna traducció. De bona gana ho hageram probat ab totes, pero no havem pogut; massa alrevits som estals encara en lo que havem fet.

Avans de posar las poesias, devem advertir que unas tenen titol, altrás no, y aixís mateix las deixem.

I.

Ja 's va acostant lo dia,
canta lo gall.

«A Déu, llum de mos ulls,
d'aquí a demà...»

Y s'oygué un bes
y allunyar-se uns quants passos
poch a poquet...

A poch un tir va virar
y un ¡ay! de mort
y d'una ven mafeta
també 'l rossó,

ven qu' exclamà:

«A Déu, llum de mos ulls,
d'aquí a demà!»

II.

[Es tant lo que jo t'estimo,
tant, que fins te 'm menjarla!
trasformant a un mateix temps
en una las nostras vidas;
en una las nostras vidas
ab la mes íntima unió:
pera que jo, sigues tú;
pera que tú, fosses jo.

III.

COSES DE NOIX.

Mare, millars s' acostan
molt ben posats y galants,
llehint los seus uniformes
en sos fogosos cavalls.
Y que m' agrada la troça!
Jo voldria ser soldat!

Mare, ve lo senyor Blabe
aquí pera confirmars;
dihuen que paga a la cara,
mes dihuen que no la mal.
M' agradaria ser lisbe,
y estar sempre confirmant.

Ay mare, quina comella
valg venre representar!
Tothom, tothom aplandia,
y á mi m' agradava tant!
¡Ay! jo voldria ser comich,
perque piquessen de mans.

Mare, se passeja en cotxo
lo criat d' aquí davant;
en una mà du las bridas
y l' fuet á l' altra mà.
¡Que si deu anar be en cotxo!
Jo voldria ser criat.

Mare, só anat á l' esglesia,
y en los altars, allí dalt,
so vistas moltes imatges
ab trujos negres y blanchs!
Y com m' agradavan totes!
¡Ay! jo voldria ser Sant!

IV.

Jo aní, germaneta meva,
à cercar-te en lo fossar;
ton nom vegi en una llosa,
y després deya aquí jan.
Y, com que deya aquí jan,
vaig posar-me allí à cercar;
y sols trovi pols y terra
que 'm diguè: «aquí no hi es pas!»

V.

BONDALLA DE MARE.

Vaja ¿vols que 't conte un quènto? (1).
Doncha escolta'm, filla mia.
Hi havia una pobre mare
que sols tenia una filla,
que se 'n era enamorada
y res la mare 'n sabia...
Pero, perquè 't tornas groga!
No t' agrada 'l quènto, filla?
Al fadri mes ben plantat
qu' en tots los voltants hi havia,
enganyada ab promentimens
donava a la reixa citas;
y, mentres la pobre mare
ben descansada dormia!...
Mes... y perquè t' entristeixes?
No t' agrada 'l quènto, filla?
Convíngueren que una nit
sena de ningú fos sentida,
per anarsen ab ell, ella,

(1). Passen la paraula quènto no pegas als catalans, sino perquè es
corrent en nostre llenguatge vulgar y, al mateix temps, curia y a propòsit
per cabre á dins del vers.

sa casa abandonaria,
abandonant a sa mare
quan tranquila dormiria!...
Mes digam, perquè sanglotas?
No t'agrada 'l qüento, filla?

Y arribà la nit aquella...
y après la hora de la cita...
y lo fadri l'esperava...
y ella... no hi compareixia,
perquè tot contantli un qüento
sa mare l'entrefenia...
Pero... digas ¿perquè ploras?
¿Es veritat lo qüento, filla?

VI.

—Johim, hermosa es la vida?
hermós nostre viure n' es!
Brindo, los meus companys, brindo
per nostre Déu, lo plaher;
per nostre Deu lo plaher
tornà à dir ab feble veu,
y, sens acabar de heure,
allà terra mort cayguè.

VII.

MES ENLLÀ.

Anava per un cami
molt cansat un pelegrí
cercant la felicitat;
y la gent que al pas trobava,
tothom, tothom l'endressava
mes enllà.

Y travessa per las salnas
de richs palaus plens de galas

cercantia ab molt gran afany,
y entre la remor que 'a feya
de disbaulxa, una veu deya:
mes enllà.

A la gent de las montanyas
pregunta si en sas cabanas
se troban ab ella en pau;
y ab tristesa manifesta
dichen abaixant la testa:
mes enllà.

Se n' entra ab defalliment
en los claustres d' un convent,
y resta allí agenollat;
y en la remor de l' absolta
ou, sols una que altra volta:
mes enllà.

Per fi, en lo fossar, lloch sant,
ab ulls amarats de plent
cerca la felicitat;
y una figura espantosa
li diu obrint una fossa:
mes enllà!

VIII.

—Filla, què fa lo fuster
que tan afanyat treballa?
—Mare, la creu de la vida
d' una fusta moll pesanta;
y com n' es tant de pesanta,
ahí, mare, 'm preguntà
que... per no duria ell tot sol...
que... si 'l volia ajudar!

IX.

Y JO SERÉ MORT.

Tocau las campanas ah molt trist sonar,
tocau las campanas en lo campanar;
pot ser aviat toquen ah molt trist acort...
y jo seré mort.

Quan pera mi toquen pot ser será un dia
de sol sens cap broma, de pau y alegria,
irá l' hortolá cantant al seu hort...
y jo seré mort.

Irà 'l caminant entre boschs de pins,
per llarcha viarany y per llarcha camins,
veurà 'l navegant des de lluny lo port...
y jo seré mort.

Se veurà en las vilas la gent com s' afanya,
volar los aucells per vall y montanya,
corre 'l regaró cobert d' herba y flor...
y jo seré mort!

Irán los soldats, iran a la guerra,
y los missioners travessant la terra,
y 'l desert, l' arab del sol en lo fort...
y jo seré mort!..

Quan pera mi toquen ah molt trist sonar,
quan pera mi toquen en lo campanar;
si al obrir la fossa s' obra 'l cel gran mort!...
jo no seré mort!

Termenarem dient que 'ns havem pres algunas libertats en la versificació, no mes que per conservar, fins allà ahont hem pogut, lo sabor de las composicions; y, si no 'u havem fet com se deu, be se 'ns pot perdonar en gracia a la bona intenció.

ANTONI CABETA Y VIDAL.

30 CLAVELLER.

Una vegada eran tres germanetes, totes tres com un pom de flors, que si l'una n'era guapa, l'altra encara mes, las quals en la portada hi tenien un claveller que tot l'any floría.

Al davant de casa seva habitava lo fill del rey, lo qui era tan agradat dels fustois, que sempre era a la finestra per quan ellas se mostressin; cosa que succehia cada demati quan anavan a regar lo claveller, que ho feyan ab l'aigua de nou olors. Y un dia que hi era la mes gran tota sola, lo fill del rey, cercant conversa, que li diu:

—¿Quants clavells hi ha en lo claveller?

Y la noya tota avergonyida, per tal qu'era 'l fill del rey, no liagué esma, mes que pera tornarsen cap abaix ab la cara vermella, de lo qual se'n estranyaren las germanes, fins qu'ella 'ls hi contá lo que li havia encobert ab lo fill del rey. Y la mitjana que diu:

—Bah! Ja hi aniré jo y veurás com me'n desixo.

Ells que se'n puja cap a dalt y ab la regadora comensa de regar lo claveller, quan lo fill del rey tot ab broma li pregunta:

—¿Quants clavells hi ha en lo claveller?

Y la noya tota roja, per tal qu'era 'l fill del rey, ne balxa'l cap y se'n va cap a baix sense dir paraula.

La mes petita que diu:

—Bah, dochs ja hi aniré jo.—Y se'n puja cap amunt.

Lo fill del rey quan la veu, ab la mitja rialla li pregunta:

—¿Quants clavells hi ha en lo claveller?

Y la noya tota resolta, ella que li diu:

—¿Quantes estrelles hi ha en lo cel?—Y regà lo claveller ab l'aigua de las nou olors com solia.

Lo fill del rey tot burlat va pensar: «Ja me'n venjaré d'aquella resposta», y á l'endemà al mati, ell que's vesteix de marxant y comensa carré amunt, carré avall per davant de casa de las noyas.

—A sou y á dos sous los didals de plata. A sou y á dos sous.

Y veus aquí que la noya mes gran ho sent y se n'hi baixa, mes lo marxant li diu:

—A sou y á dos sous, y á mes á mes un pató y una abraçada,—y la noya qu'o'n fulg tota avergonyida.

—A sou y á dos sous—cridava lo marxant, y la miljana que se n'hi baixa.

—Donau-men un, lo marxant.

Y all que li diu:—A sou y á dos sous; y á mes á mes un pató y una abraçada.—Y la noya lo mateix que la altre tota s'avergonyeix y fulg á mes corré.

La mes petita que ho sap y diu:—¿Y per això us sepanten? ja li comprare jo.—Y se'n baixa al carrer y sent lo marxant que diu:

—A sou y á dos sous los didals de plata, á sou y á dos sous.

Ella que se n'hi va, mes lo marxant li diu:—A sou y á dos sous y á mes un pató y una abraçada,—y la noya qu'era traïdoreta respon:—Y be!—y se'n porta lo didal de plata.

Veus aquí que l'endemà las noyas anaren á regar lo clavel·ler y lo fill del rey que desde la finestra se las guaitava, las hi preguntà:

—¿Quantas pucel·las hi ha en lo clavel·ler?

Y la mes petita que li'n torna paraula y pregunta:

—¿Quantas estrel·las hi ha en lo cel?

Y lo fill del rey:

—¿Y'l pató y l'abraçada d'ahí tarda?

Ab això conegué la noya que havia estat burlada y no volguent ésser la darrera, ella qu'en sent la nit ben fosca, s'embolica ab un llunsoi blanc y á llargas passas, se'n va cap al palau del rey. Lo centinella, s'estamordí quan la va veure, mes per això feu cor fort y no la volia deixar entrar.

—Centinella, centinella, si no'm deixas coïrar, seràs morta dintre d'una hora: si no'm deixas entrar seràs morta dintre d'un quart.

Això ab veu tan fosca que lo centinella va espalmar-se y li deixà pas franch. Y la fantasma cap endins, cap endins, amenaçant á quants trobava fins á ésser á la cambra del Príncep, hont hi havia també una centinella que per tindre la consigna mes forta, no la volia deixar passar en cap manera.

—Centinella, centinella, si no'm deixas entrar seràs morta dintre d'una estona.

Y tot d'una se ficà en la cambra y quan va esser en ella, lo Prímpeep sentint soroll se despertà y va cridar-ne:

—¿Qui hi ha aquí?—Mes encara no ho havia dit quan se sentí una gran bofetada en sa cara.

Y la fantasma fugí á corre-cunya y'l Prímpeep cridava que la detressin y tothom de lluny se senyava y ella corria per entre mig d'aquells corredossos y grans sales mig foscos mig clars que totes ressonavan y ab sas confusas llums y sorolls espahordian.

Y veus aquí que l'endemà al matí las noyas ab sa aigua de non olors regavan lo clavellet, quan lo fill del rey lequé en finestra y 'ls hi preguntà com cada dia:

—¿Quántas poncelles hi ha en lo clavellet?

Y la més petita que li respon:—¿Quántas estrelles hi ha en lo cel?

Y ell:—¿Y 'l pató y la abraçada?

Y ella:—¿Y 'l revés d' auí?

Lo Prímpeep quan ho senti tot s'encoratjà y resolgué pendre'n grossa vengansa.

Y 'l modo com ho feu, va esser, lo festejar á la noya, pera després casar-hi y matarla. Y com paraules calvan y tractes fan bodas, se'n celebraren prompte las sevas, ab gran contentament y gorg de quants s'hi trobavan, sino es lo Prímpeep que d'ya mals intents. Per aixó que la noya, traïdora com era, s'ho pensava, y quan fou hora de dormirne ella que posa al llit una figura tota de sucre y s'amaga.

Y al ser al punt de las dotze horas, poch á poch ne ve lo Prímpeep, se treu la esposa, pega cop al llit y toca lo nas de la figura, lo quin de rebot li calgué á la boca. Y ell trobantne la dolseta diu:

—Dolseta en vida, dolseta en mort
si t'hagués coneguda, no t'hauria mort.

Ella que ho senti y exist del amagatall li contà perque s'era amagada, y ell ne fou content d'haverla per esposa, y se'n

agradá de veras, ab lo qual succehi que solé per sa gràcia y
vivesa, ne fon, la noya, esposa del Príncep y fins mes endevant
tota una reyna.

FRANCISCO MASPONS I LABRÓS.

— Qui infants te massa, may mor grassa.
— Si vols pau preparat per guerra.

¡DEU Y PATRIA!

POESIA DEDICADA Á MON VOLUNT AVI DON FRANCISCO TUDÓ I
GIRONS, CAPITÁN DE TIRADORES EN LO SÍTI DE GIRONA. (1).

Bandera vella honra de capitán.

Veniu, fills de la patria, si un cor teniu encare
De broxo per la guerra, de cera per la fé;
Veniu qu'en mans traydores badalla nostre mara...
¡La patria 'ns necessita! ¡La fé 'na crida també!

Veniu! Mostremnos dignes dels prous que 'ns engendraren!
Bona nets de nostres avis, bons catalans siguem!
Ab sos florers de glòria l'honra també'ns llegaren...
¡Veniu y de la patria l'antich penó arholèm!

Que quant al cor del poble lo nostre cor s'alanxa
Y ab dos ses hategades confonen y sa ven,
Si del passat retreuen la santa recordansa,
L'ànima crida *patrial*! l'ànima crida *Deu*!

Y aquets dos crits de l'ànima un mot no mes formaren
Que com estel de glòria brillà en nostre penó,

(1) Fou presentada y no premiada en los Jochs Florals de 1870, no
habent trovat lo Consistori cap enquesta digne del gran relleu.

Lo mot de ¡Deu y patria! que fins al cel levaren
Dels héroes les promeses, dels sants l'abnegació.

De fé y de patriotisme la nostre llens penyora,
Quant al combat anava, de llors tornava plé;
Llavors si l'assatjavan tenia a punt tothora
Màrtirs d'aquesta patria, màrtirs d'aquesta fé.

Del vell guerrier l'espasa de batres' may se cansa
Pe'ls furs de la justícia, pe'ls drets de la virtut;
A l'honra y fé del poble servada està sa llansa,
Son pit n'es la corassa del camp y la ciutat.

Arilit, la por menyspreantne, si l'arma aixeca irada,
Llampega com centella qu'en patri ardor se fon...
Mes al tornà a sa casa, voltat de sa maynada,
De genollons en terra, abaixa al cel son front.

¿Y permetràs, oh patria, que folia gent forana
De ton casal ne vinga la fé a foragitá?
Oh, nó! s'perdrà pe'ls aires com só d'una campana,
Com vana fumareda sa ven s'estalairá.

Partir en dues llengues voldria ta senyera,
Lo nom qu'en l'una hi brilla per remolcar pe'l fauch...
¿Mes quant s'es vist qu'un poble trosseji la bandera
Per quí a grat scient donàra mil voltes riu de sauch?

Y si l'amor de patria vers Deu nos encamina,
Y si la fé a la terra nos diu que l'cor obrim,
¿Qui, donchs, podrà cegarne d'eix foc sagrat la mina,
Si per la fé y la patria un cor no mes tenim?

¡Vergonya, patria meua, si may s'on en tus serres
De guerra a Deu! l'escarní l'ensat per catalans!
Mes nó, no'ls reconegas! No es fill d'aquestes terres
Qui barallarne vulla germans contra germans.

Que'ls fills de Catalunya, avans d'arrabassarne

Del cor les santes creences, del llabi'ls sagrats prechs.
Primer la mort escullen!... Primer han de mancar-ne
Mans per curar les nafres, cors per senti'ls gemechs.

Dins nostres pits encara la veu dels avis sona,
De *fé* y de *patria* s'alsa la flama en nostres llars,
Per *Deu* y per la terra desperta està l'ascuna...
¡Queinga *Deu* sos temples, la *patria* sos altars!

¡Amants tots de la *patria*, gelosos de sa gloria,
Jamay son crit de guerra voldrà ningú escarnir?
¡Guardémne pura y santa dels héroes la memoria,
Y avans que renegáms quiscun vulla morir!

Que ¡*Deu* y *patria*! sia lo nostre crit de guerra,
Als vots dels nostres avis restant lo cor fidel,
L'espasa en la mà dreta per defensar la terra,
La creu en la mà esquerra per conquistar lo cel.

La gent de Catalunya jamay negà sa mare:
Fills som tots de la Verge que regna en Montserrat!
Al crit de ¡*Deu* y *patria*! germans som tots encara...
Quant aquest crit s'anfogui, la *patria* haurà final!
Mora de 1870.

SILVINO TRES Y COMINA.

HISTÓRICH.

Som a la classe de historia. Pregunta 'l catedràtich.

— ¡Fulano de tal?

— Servidor.

— Anem a veure si 'ns diu vostè qui era *Syla*?

— *Syla*...., *Syla*!

— Si home, *Syla*... que no ha repassat la lliçó d' ahir?

— Si, senyor catedràtich, la tinc pel cap dels dits.

—Donchs liavors, respongui a la pregunta.

Lo deixeble mira las bigas.

—No 's recorda voste, diu lo catedràtic per posarlo en camí, de un general que 's deya Mari?

—Sí, senyor, sí, sí, sí, ja sè, ja sè, ja sè.

—Y be! donchs qui era Syl?

—La dona de Mari.

LA BIONÇA.

Ay mare la meua mare
Compréume un vestit de sarja
Que tot a nit so plorat
Per les sivelles de plata,
Les faldilles, 'l jipó
Y la mantellina blanca,
Aparteumbó del devant
Que sian per ma germana.
Arrocares de set pedres
Agulla y botons de maniga
Present de bon aymador
Pel jorn de las desposalles
Aden sian, aden sian
Que 'm consumin les entranyes.
A Montserrat portarè
Les trenes por presentalla,
Mes joyes les donarè
Y m' abillarè de sarja.
Un llong correij al costat
Y en mos peus unes saldaries.
Jo no 'm puch enmaridar
A quinze anys doní paraula
Are que 'u finch prop de vint
sois de pensarhi jam glasca.
Set anys farè penitencia
Que 's ferne moltes setmanes

Pels jorns que jo l'enganyés
Donantll las esperances,
Mes casarme no ho poch fer
Que fora molta desgracia,
Encara anava á costura
Encar á pines jogava
Que 'l vats topar en la font
Y 'm va dir tondres purcaules,
Cada puraula que 'm deya
Se m' encenen los galtes,
Varem sé á festa major
En la plaça foyen balles,
Tot ballant un tirabou
Me va dir que m' estimava,
Tot desseguit 'm va eixir
Una rosa á cada galta,
D' allavors tot lo sant dia
Que diu li he dat paraula,
Jo l' estim com un germà,
Mes no mare per casarm'hi.
Adeu siau robes de núvia
Mes m' estim l' hàbit de sarja.

Octubre 1867.

JOSEPH DE PALAU Y DE HOGUER.

-
- Al qui no vol aella, Deu li dona bast.
—Dona ni tela no te la mires ab candela.
—Lo qui d' altres ensas fa hostal
de la seva 'n fa corral.
-

LO CANT DE L' ESPASA.

(de Karnaer.)

LO CAVALER.

Trempada fulla blanca
que jaus sobre ma anca

¿perquè ab tanta dolzor
m'ig riu a t' aymador?

LA ESPASA.

Un cavaller m'empunya
y ab mi 'ls nemichs allunya
el 'm fa diringar son bras.
Si, llure tu seràs.

LO CAVALLER.

Si, llure! Espasa aymada,
seràs la ma estimada,
ho jur davant del cel,
besant ab tot anhel.

LA ESPASA.

Jo sò ta jove aymin
que t'vol ab frenesia.
Mon goig ¿quan ve la nit
qu'espere ab tant delit?

LO CAVALLER.

Vindrà tost, la nit bona,
ja la trompeta sona.
Al ronc bram dels canons
farem nostras petons.

LA ESPASA.

Jo 'm mor d' enamorada
d' enà que m' has besada.
Jo cremo; estrenyme be.
Amor, teva vull sé.

LO CAVALLE.

Au! folia ben trempada!
Au! canta verge aymada
ten cant d' amor prenhat:
«Sanch roja y llivertat!» (1)

LO ESPANTA MOSCAS.

Eram en un hostal de fora y no podiam viure de tantas moscas. L' un deya si faria això, l' altre deya si faria allò, tot eran ditas per allenjerarnos de tal plepa.

Un que menjava á taula ab nosaltres, tot espolsant la cendra de son cigarro, nos escoltava mig rient.

- De que riu? li preguntà un company nostre.
- De veureis tan amohinats per una cosa tan senzilla.
- Li sembla cosa de res traure aquest moscam?
- Per mi si qu' ho es.
- Vol encarragarsen?
- Prou.
- Donchs fassiu.
- De tot grat.

Això era al mig dia; tots anarem á fer la siesta. Quan novarem aixecar, obrim las portas y enganxat sobre una mitja fulla de cada una de ellas, hi veyem un paper com si cada cambra fos per llogar.

—Han tingut moscas? nos preguntà aixis que 'ns va veure sortir, tot ventantse hoy sentat prop de la taula.

- Las mateixas.
- No pot ser.
- Perqué?

(1) Käpner escrigué aquesta composició á la matineda del mateix dia que morí el una hula, despres de haver passat tota la nit á caval·lar, d' avançada, vetillant com bon soldat.

—Perque jo he fet lo remey y sempre m' ha dat bon profit.

—Quin remey ha fet? li valg dir jo tot estranyat.

—Que no han llegit lo de las portas?

—No.

—Pus fassinho.

Los papers de las portas deyan així: «Las moscas no poden entrar en aquesta cambra.»

—Y que ha lograt ab això? li preguntí tot meravellat.

—He lograt que no hi entrés cap mosca que sapigués de llegir. ¿Li sembla poch?

GERMANDAT.

Inhesca 'l cor, la ma un' altra ma cerqui.

Símbol de pau la germanadat desplegui

en lo cel del enginy son mantell noble.

Las veus de tants com l' ideal adoren

en cor ardent sas armonias junten.

Siam germans en esperit al manco,

ja que la llengua nostra carn allunya.

Com las estrellas en lo cel ne lluchen

y, encara que lliures, la estrellada formen,

aixís los cants que en aquest món s' aixecan.

Lliures essent, tot un conjunt ne fassan:

si 'l blau espai es lo lligam d' aquellas,

la terra sia lo ferm llas d' aqueixos

y alegrement de segle a segle 'ls passi.

Tot son germans, tots ells fills d' una idea

que en tot lo món troba sabó y arrela;

tant si en lo Nord com si al Mitjorn ne naixen

a la Poesia tots li diuen mare.

Si son germans, en germanadat ne viscan:

trepitjin uns los florits camps dels altres.

¡Oh camps que sempre en primavera 's troban!

Mes no perço los qu' han nascut al ayre
de nostras concas no deixem per altres
qu' en terras llunyas han pres vol alegres.
Primer no sian los qu' al cor nos parlan
perque de llenga de la terra 's valen.
Slàm d' aquí; després dels altres aigax:
may pel fora lo pa de casa 's llenxi.

Aymém los nostres; tot de cor aymantlos
benvoldrém lo casal, las vellas generas.
Estimant lo passat, la rella antiga
d' avis á nels lo mateix tros ne llaura;
estimant lo passat, los fills ne creixen
del libre d' or hont ab esparsas bellas
escrits la nostra casolana musea.

Estimant lo passat, s' apren á serne
prou digne hereu, y ben haurat exemple;
lo casal xich ab son recort millora,
lo cor ne troba en ell mes llarga vida,
lo enginy molt mes espay, la fé mes alas,
lo recort mes plabè y la fantasia
dell abundant de venturosas horas.

Estimant lo passat, s' ayma la patria
y ayment la patria estimarem la llenga,
llenga ja may ab prou amor volguda,
sempre pel llavi ab tota fé parlada,
de nostra terra en cada gleba impresa,
de nostre cel sota 'l mantelicoxada,
que nostre mar y nostres rius baleja.

Oh llenga may de nostras llars separat'
qu' ets tú lo llax que als vells ascons nos lliga:
y si may de las llengas que ara 's parlan
una se 'n fes que sent de tots, no fora
ni de ningú ni per ningú, llavoras

tornant al cel d' aquí la terra allunyat;
mes ans lo nom de Catalunya esborran'.

Temple del art la volta del cel signa,
trobi á n' allí tot esperit sas alas,
tots allí dalt en germandat s' ajuntin,
tots lo ideal en dofs acort ne il·luminin;
mes quan á terra los seus nills ne clavín;
cantin la llar que n' ha escultat sos avis,
los pams de terra que rebran sos ossos.

F. P. BARR.

PLANTS D' AMOR.

(Mallorquí.)

Desira.

Ara qu' estich tota sola per entre sas murtreras qu' enrevoltan s' hort de casa; còr meu, digasme lo que t' passa. ¿Com es que te bellugas tant sovint? Estàs alegre; pero 'm sembla que m' enganyas. Jo me mir dins s' aygo clara y es mal-dol no s' ha deslleplestat de sas menas gallas.

Esplayet còr meu, ara que estich tota sola per entre sas murtreras qu' enrevoltan s' hort de casa; ja t' escolt, digasme lo que te passa.

«Tench mal d' amò; no me dexis per mes temps desamparat; cerque 'm es có d' un jove que me puga correspondre, un no més, mira si 'l trovas, donat pressa perque s' amò m' ofega y me falta un altre còr que venga á obrirme un espiray.»

¿Que cerqui es còr d' un jove....?

Deu esse ell. Deu esse es mateix que mitx adormiscuda, s' altre vospre 'm va apareixe. Tenia es cabells rabulls y ets uisblaus; semblava 'm sa figura un colomet, quan li lluhan sas plomas en es sol.

Còr meu, espera y calla; jo pens que trobarei lo-que 't fa fal-

ta. ¿Però, que es lo que dich, abont y quan podré tornar-lo veure? Me 'n aniré á cercar una bona amiga perquè me doni ajuda. Cor meu, aconseyem, que vós que fassa?

«No cerquis cap amiga perquè 't tendrán enveja ó 't farán béfa. Si estojis ab secret tant bella joia, quan la trobis, no-res te faltará y serás ditxosa.

Oh! axí com una clavellinera sembrada en terra seca espera sas gotetas de robada, axí mateix esper jó sa meua ditxa.

Es meu cor d' amò s' ofega; esclama un altra cor que venga á obrirli un espiray.

DINS L' ESGLÉSIA.

Me confés Pare: de que primè tenia per costum anar á missa dematinet, y ara sa paresa no me deixa sortir fins que sent tocar sa de las onzes.

Jo no sé lo que m' estira d' ençà que he reparat que hi vá aquell jove, aquell que 's sol posá en un mateix siti. En aquella hora es só de sa campana apar que siga molt mes viu, apar que 'm vulga dir: «ara 't pots veure.»

Y me 'n hi valga, y me pòs poch mes ó manco en es seu endret, y cada pèch que m' asséch ó m' ajonoy, compoignant-me es vestit, me gir darrera.

No té es cabells rabells ni ets nix blaus, emperò així mateix li dona uns aires á n' aquell que somiant tant plantós veyá.

Sempre mira á s' enfront, may sa belluga ni conversa. Me sombla un àngel pregunt á Deu. Y jo... sempre distreta! Pare, jo me 'n acús: si tenc es llibre emb sas mans lo repás d' ey-me, y quant trech es rosari, es grans me corren entre es dits però no res.

Me seny quan alsan Deu y preg per ell de-veras. Llevó en aquell instant som mes devota, y dich: Senyor! perdonaume n' atreviment al dios ca-vostra gosa es meu cor nodrir aquest afecte.

Me te etsisada. No 'm bastan forsas pera fagi d' allà bont es. Emperò, Pare, n' eslich segura que es ple que 'm dona es tan pur y tan honest com sas vens doissas què de darrera sas jelo-sias de sas tribunas al cel sen muntan.

Quan surt, me 'n valg à pendre aygo beneyta de sa pila qu' ell l' ha presa, y si en esse defóra 'l trob, hó pot llegi en sa mena cara que l' estim, y entreveure qualque cosa de lo que quart dias es meu pit.

Yea aquí perquè, despres d'una semana de soledat y de tristor y d'ansí, per aixamplar una estona sa mena ànima, solech anà à sa missa de las onze. Y la trob curta...

Pare, no teng res mes que di...

¿Me voldrà absoldre?

MAL NOU.

Es milja nit; veng de passeitx, estig cansada y abatuda

¡Y de qué m'ha valgut treure un vesit nou, de que dà tantas passas, si una volta tan sols m'ha repurada?

¡Eran tantas sas joves que anavan enllestidas! Be es ver que l'he mirat de llampegada y que prest he acalat els uis en terra.

Massa cruel ets en sas donas, ¡oh Modestia! Si fins y tot mes negas es bon us de sa mirada, perquè abans no se minva es nostre sentiment?

Quanta pena he passat mentras no'l veyat y goig, sols n'he sentit un breu instant, mentras l'he vist. Si sempre lo mateix me succheix, perquè anyor tant sas festas y diuioenges?

Abans de sortir de casa, es meu esperit tremola com sa flama d'una llumeta que espiretja a s'endret d'un corredó cubert de passioneras; y es vespre, quan m'en torn à casa, es meu esperit s'allegeix com sa flama groga d'una llumeta que s'apaga dins una cambra desmoldada.

Mentras tant que me despay, de badas gualt per entre sas persianas; es trepitx des qui passen, me sembla d'ell que m'ha seguit darrera... y torn enfonyà es cap mes trista y conclosa.

Me manca s'humó per afuixarme sas trenas des cabels: es brotlet de jasmíns que 'ls adornavan breu, y espargint encara un pòch d'oló par que's compatesca des meu sufriment.

Es hora ja de tombà es cap sobre es coxi: mentras es cos reposi, començarà sa tanda mes feixuga s'esperit.

TORTOLAS.

A tu puch dir't'ho tot cosina; anem-mos-né plegadas devall aquella enroladera: voràs sa meua tortoleta que vá à lloure. Tot d'una que me veu se posa demunt de mi; està ensenyada à prender-me sas micas de sa boca emb so bequet.

—La deus estimà molt.

—Per quant hi ha en el mon no la daria; torn loca derrer ella, perquè li convèrs y ella volatetxa, juga, me mira, canta y me distreu.

—Te sa tonada trista.

—Maldement, à mi m'agrada escoltarla quan ella's condo-leix de que li vá mori sa companyera. També jo'm condelesch, pero no cant. Ha mesos que no'm senten sas veynadas. Y com he de cantar si he perdut es delit, si ténch es rò enseiat, si res me pot passa pes coll?

—¿Estàs malalta?

—Estich enamorada. Tà encara ets massa nina y no sabs que cosa es, ni he vulgas sebre.

—T'encomenaré à Deu.

—¿Ay! Vasten, ves tortoleta à cercarlo, dígal-li que ja se tor-ba massa, que vinga ó que m'escriga, que jo no hi puch anar, que estich desconsolada, que me muyr.!

—Pero, ¿Qu'es lo que't passa?

—No res. Deixem, deixem desveria; mentras tant es mèu cò sa rablaneix. ¡Si ell sentis quantas vegadas l'abomen petit, petit! ¡Si ara'm pogués veure, sé cert que me voldria!

Deu meu, que es lo que dich? No contes à ningú lo que con-vèrs; m'entens?

—No tengas ansi.

—¿Oh! quín dia serà aquell que me podré mira dias sas ni-netas des seus uis! Quín dia serà aquell que mesclaré emb sos seus es meus alens!

Lluny, molt lluny de sa gent, en rompre s'auba, mo's n'aniriam à veure desxondí sas flòs; y en adreçar-se es sol lluent dalt sa montanya, saludant à la Verge, de nòstros dos no mes faria un ombra.

¡Allò seria viure!

NO HA' STAT SECA...

«Qui m'ho havia de di, quant m'han dult aquesta carta d'amagat y jo l'he presa y l'he besada?

Quan els nús m'espirotjavan d'alegria, estava tota encesa, y tancada de part de dins sa cambra l'he desclòsa; quan he llegit sa firma, ¿qui m'ho havia de di que no fos seua?

Sas alas des cò m'han pogat baix, axí com cau des niu un' oronella ferida emb un cop de passetja.

M'he temut d'un estray dins el mateixa; com si hagués estat una barqueta que fa via y topant una roca baix de s'algo allà s'estella.

Jaume! Jaume! tu tens es pit de roure: jo'm pensava que à l' hora d'ara m'escollarias ran de sa finestra. Ay! si sabesses quan d'amò te teng y es geméchs que'm costas, no comportarias que un altre m'escrigués. Però, tu callas. ¿Què es lo que veus en mi que no t'agrat? ¿Perquè sa caria que he rebuda, tó no la firmavas?

Jaume! Jaume! ó tens ó de ningú: ja estich resolta.

Mentras s'esper que vegas, cada vespre regaré plorant es tríspsol d'aquesta cambra, viuré d'amò; pero, si qualche dia't veig anamorat d'un altre... aboriré la vida.

BARTOMEU FERRÀ.

LO VIATGER.

(ORIGINAL DE ZACARIAS WEENER.)

Jo vinch de la montanya,
Remoguda la mar ses ones infla,
La vall brugenta sona.
Y me 'u vaig ab lo cor ple de tristesa,
Y diuben mes sospira: ¿ahont anar?
La fosca nit desplega
Son blau mantell dessohre 'i mon sens terme.
¿Quàn gran lo mon que 'm cobre

Y quàn petit se jo! La gent li vessa

Y jo en mitj d' ell tot desolat!

Llurs cases be se locan

Allà baix, dins la vall tota florida.

En pau hi entran y en surten.

¡Ay! l' estranger ab son bastó de viatge

Devalla y munta, en fioc may reposant.

De l' auba y del cap-vespre

Los raigs de llum les valls esteses dauran:

Jo ab l' ànima entristida

Través á poch á poch munts y planures,

Y diuhen mos sospirs: ¿ahont anar?

¿Ahont eta, terra de l' ànima,

Terra aymada que cerch, devant mi sempre

Y jamay assolida?

Pays vert y florit de l' esperança

Hon crexen solament mas flors de maig?

Pays bon voletejan

Mos somnis, d' hon los morts ne ressucitan;

Tú qui parlas ma llengua,

Tú qui tens per mon cor tot quant li manca,

Per quina afrañ del mon t' has amagat?

¡La llum aquí es tan poca,

¡Tan fret lo sol! Les flors son totes mústiques,

Sens joventut la vida,

Tot quant se diu no es mes qu' un so qui passa:

Jo so estranger per tot arreu ahon vaig.

La tristesa dins l' ànima,

Vaig poch á poch; y mos sospirs me diuhen,

¿Ahont anar?... Y 'm contesta

Una ven des lo cel: allà hon no 't trobas,

Allà hi clareja 'l sol del bé somiat!

Sant Hilari, 16 d' Agost 1870.

Miquel V. AUSA.

PENA DE BURROS.

Los burros sempre han estat treballadors.

Això qu' ara 'us dirè passava en temps en que ferravan las gallinas al pont de Lleyda.

Ara be, veuse aquí que una vegada tots ells se congregaren per tractar de sos negocis. Quan tots hi van esser, ve l' un y pren la paraula.

— Germans, no es ben triat que mentres altres animals fan lo dropu tot lo dia, nosaltres tinguem d' anar per varals y camins, curriols y fondaladas carregats fins a mes no poguer, com que ja s' es fet dita, quan se vol significar un carregat que no puga mes, dir «va carregat com un burro?» Aquí teniu los aucells, tots cantan y reslan y no tenen altres treballs que aplegar lo gra de terra. Aquí teniu las gravotas, tot lo dia de panxa al aiga, desfeinadas y cantadoras. Aquí teniu los cans ben menjats y may traginers de pes ni brossa. Això m' apar que deu finir. ¿No 'us apar a vosaltres?

— ¡Clar que si! varen respondrell 'ls demes.

— Veig que 'ns entenem. Cal dir ara com ho devem engiponar per deslliurarnos de semblant pena.

— Jo fugiria al bosch, diu l' un.

— No, que 'ns hi atraparian.

— Jo, salta un altre, m' aquadrillaria y tots plegats, anant de mas a mas, podriam a cossas matar a tots los amos que tant nos maltracten.

— No forem lliures de càstich, si 'u feyam.

— Lo millor de tot, crida un ters, es fer un memorial y enviarlo al rey perque 'ns fassi frauchs de treball.

Tots picaren de mans y acceptaren lo pensament.

Mes aquí van ser los treballs. ¿Qui l' escriuria? De tots los que hi havia allí, cap ne sabia, com no los un de molt vell vell, que n' era estat d' un mestre de fora y que ab feynas y treballs sols sabia posar lo seu nom en la escortxa dels arbrers. Tots van anarhi a pregar, y si be ell no volia abaixarshi de pri-

mer, fíni per gosar á ferbo, com de fet ho compongué á gust de tots. No tenint paper, lo memorial fou escrit en una grossa fulla de col. Termenada l' escriptura se va fer á sorts qui la duria al rey, y va tocar á un burret qu' encara no havia clos, molt trempat y aixarít, y encara mes poruch que trempat. Aixís es que sentíe á mig camí y tenintj por de que li atrapessen l' escrit, va trobar un altra germá, al qual li feu l' encarrech, no sens que l' altre deixés de sospitar lo perill que li venia á sobre. Per có quan fou lluny del que li havia donat, perque no li trobessen ¿quina te 'n fa? se menja 'l memorial, que era, com ja so dit, en una fulla de col que va trobar molt assaborit. No tenint memorial per dur un pich menjat, se va veure perdut y resolgué no anar cap al rey y si tornarsen al moli hant treballava.

Una colorru que tot s' ho estava guaytant fou la que passats que ne foren molts dias ho contá tot pel pel als burros que encara congregats esperavan la resposta, tota vegada que 'l burret trampat y aixarít per por de rebre no hi va tornar.

No volén de plors y gemechs.

—¿Qui será aquest burro que s' ce menjat lo memorial?

—¿Si 'n fessem un altre? proposa un de horní.

—¿Com se compon? diu un de gros y llubenl que era d' un rector.

—Que 'l fassi qui ha escrit lo primer.

—Se es mórt de sentiment al saber que se ha perdut lo que de primer ha fet.

Si farem aixó, si farem alló, tot son lllgar caps, fins que ve un y diu:

Lo millor es veure si 's pot trobar lo que ja está fet.

Aixó va resoldres'.

Y des de aquell dia veureu que tots los burros van olorant, sempre que 'n troban, la femta dels altres; mes com, los desgraciats, no hi troban lo que hi cercan, perço, alsant lo cap y movent las orellas, diuen tot plorant:

—¡Nooooo! ¡Nooooo! ¡Nooooo!!

LA CARITAT.

*Nunc autem, minent, lites, spes, charitas, leta hinc.
Major autem est charitas.*

S. PAU.

Com modesta viola, qu' amagada
entre l' herbei del bosch, vergonyoseta,
son flayre llansa perfumant l' espay:

Aixís, ab ton manicell embolicada,
oh Caritat, n' amagas lo teu rostre
mentres la mà pladosa ya sembranine
per totes parts consol.

De totes las virtuts, la mes prenhada,
la mes santa n' ets tu, n' ets la mes dolça.
¡ Fins en la vida eterna, vida tens!

La *Fé* ucaba de Déu en la presència;
no té mes que esperar ja l' *Esperansa*:
¡ Sols tu, d' eix mon al Cel, Caritat, pujas
y al Cel trobas un lloch!

Sens tu res no 's la *Fé*, res l' *Esperansa*,
(pus tu 'ls hi donas vida en eixa vida)
oh, filla predilecta del bon Déu.

Carinyosa, en lo trànsit de la vida
del próxim desvalgut n' ets protectora.
Intercessora de Déu en la presència
n' ets tiff per los mortals.

May la venjansa en lo teu si se anihua,
sempre l' perdó de los teus llavis brolla,
bondadosa y pacient com Cristo n' ets!

¡ Per çò jo t' am! oh, Caritat sagrada,
y lo meu cor per pobre altar te dono,
pus sé que 's pel' Senyor preuada joya
lo bo que en ton nom fas!

FELIP PIROZZINI Y MARTÍ.

Febrer de 1870.

ECLIPSE.

Quan l' eclipse total del any 1860, un arralde de prop d' Oropesa voyent que hi anava tanta gent tota ella armada de instruments, li agafá por de que los del seu poble s' esparveressin prenent als savis observadors per brolxots ó cosa aixís; per tant prengué la determinació de avisar á son poble per conducte del nuoci, sentli pregonar lo següent:

«D' ordre del senyor arralde, demá hi haurá eclipse. Se fa á saber que lo tal eclipse no es eclipse; sino un fenómeno molt natural y propi de tot país civilisat.»

AL MEU FILL.

Dos anys fa vuy, fill meu,
que veig la teua cara,
das anys que á casa nostra
floria l' esperança.
Joyosa jo soureya,
Jaumet, com tu ploraves,
perque mon cor rebia
la benaventuransa.
De tres ninetes belles

ne havia sigut mare,
mes esserné d' un home
¡ay! ¡quant ho anyorava!
Per axó jo sureya,
fill meu, com tó ploraves,
perque envers casa meua
girava Deu la cara,
perque 'l blau de tos ulls
un cel nou m' ensenyava.
Ara ja n' ets grandet,
ja saltas en ma falda,
rissat com un fill d' or,
color que a mi m' encanta,
color que 'm serà sempre
d' alegre recordansa.
La cara 'm patoneja
per lo meu coll t' enllassa,
y ab veu que m' encativa
me donas nom de mare.
Jo sent, fill meu, llavors,
que lo meu cor s' axampla
per rebre l' alegria
que del cel li devalla,
com la flor malinera
per beure la rosada.
Y com n' ets tan xiquet
jo 'a las torres al ayre,
oblidantne les moltes
que he vistes esfondrades.
No 't penses, vida meua,
que 't vulga Rey ni Papa:
ne pesun les coronas,
ne portan la desgracia.
Jo 't vull un home recte,
noble en tois los teus actes,
que valenment sostengues
l' honra del teu llinatge.
Que reies dintre 'l meu

robust com un gran arbre,
posant per les virtuts
branca tras altra branca,
brotant de tos talents
també una flor tras l' altra.
Guardats per la teua ombra
tos pares y germanes
escolltarém com diuen
los caminants qui passen :
bé n' hajan los bons fills,
y 'l bé de Deu bé n' haja!
¡Ay! ¡si 'n sortissen certs
los somnis de la mare!
Lo geni del d' Urbino
pendria 't ab ses ales,
amunt te 'n pujaria
fins que á ne 'l cel guaytasses,
per trelladà á la terra
los cabellots dels àngels,
les gracies de la Verge,
del bon Jesús la cara.
Lo goig allargaria
la vida de la mare
que sempre al teu devora,
com l' àngel de la guarda,
les veus del cor trauria
per darne á Deu les gracies.
En pau clouré los ulls
al fi de la jornada,
en pau dexaré 'l mon
comi placia á Deu cridarme,
dextantne tan bon fruyt
de mi per recordansa.
¡Ay, si 'n sortissen certs
los somnis de la mare!

VICTORIA PENTA DE AMER.

MAL FA QUI DEIXA.

Una senyora oïa missa y tenia lo llibre al davant com si llegia. La noyora del costat va adonar-se de que 'l llibre era al invèrs y li digué:

—Senyora, miri que t'è 'l llibre al invèrs.

—Ah! moltes gracies: va respondre la primera. No 's pot deixar res a ningú. Lo valg deixar a una coneguda meva y miri com me l' ha posat!... Al invèrs!

LA CANSÓ DELS ADEUS.

ESCRITA EN FRANCÈS PER M. ANDRÉ THEUNIEY.

Traducció en la mateixa forma mètrica del original.

Lo pobre enamorat diu à l' Amor que vola

—No fugis, mon Amor;

Tú ets mon únich bé, tú ets ma esperansa sola,

Recull las alas d' or.

¿No t' guardo jo en mon pit una estancia ben dèsa

Hont pots tú reposar,

Com l' aucellet del bosc al fons d' un niu de molsa?

¿Perquè donchs vols marxar?

¿Quèdat! En la manssió solitaria y tranquila

Que té l' riu al costat.

¿No gosàvam tots dos quan la nit à la vila

Baixava del serrat?

¿No te n' recordas ja com passavam las vetllas

Y las nits de tardor?

¡Oh! ¿quèdat! ¿Qué, no veus en mon ull eixa llàgrima

Que brota de tristor?

¡Mes no m' vols escoltar, y las alas s' agitan
Ab desitj de fugir!
¡Poch t' importan mes plors, ni mon cor que palpit,
Ni l' que valg á sufrir!

L' Amor, tot escapant, á l'hom que s' desconhorta
Li diu:—¿Qué tinch de fer?
¿Qué ploras? ¿No he fet jo ta joventut mes forta,
Ton càrrech mes lleuger?

¿En ton pit adormit no t' he fet jo descloure
Mil novells pensaments,
Qu' après s' han escampat com un alxam que vola
D' abellas y d' aucells?

No prenguis donchs á mal de las cosas terrenas
Que m' subjecto á la llei;
Dels mes tristos que tú valg á curà las penas;
Jo 'ls daré dels remey.

¡Adieu! Valg á secar lo plor dels solitaris
Desitjosos d' amors,
Deixo ab tú uns bons amichs, ni enganyosos ni variis
Los joyosos recorts.

Un jorn jo tornaré á tracà en ta finestra,
¡Mes ay tal volta en vá!...
¿Qui sap si tú voldrás á las horas coneixem
Y donarme la mà?

G. BARALLAT Y FALGUERA.

Juner de 1860.

L' ELECTRICITAT.

Nostre bon amich Roumanille cada any fa sortir á Avinyó com nosaltres á Barcelona, un calendari ab lo titol «L' Armana Provençan.» En un dels darrers hem vist ab pler, que s'

ha fet al nostre pobre «Calendari» l' honra de traduir-li uns quants dels quentos que cada any aquest dona a llum; en mostra de agraïment y justa reciprocitat nosaltres prenem del «Armana» dos ó tres dels divertits quentos que hi publica «Lou Cascarelet» sendonim ab que firma sos travalls de fer riure l' autor de «Li souspareille.» Ara va un dels quentos.

JAN: Electricitat! Qué dimoni! serà això? Jo no sé com es que això camina tant, Pere!

PERE: Ah! Janet, se 'n podria fer un llibre ben gros de tot lo que tú no saps!

JAN: Y qu' ho saps tú?

PERE: Si. Y ha res mes senzill!

JAN: Ja! Senzill. Això es bo per dir.... Perque tú no mes feste càrrech de que això surt d' Avinyó y arriba a París en un badall de grill. Y en un tancar y obrir d' ulls sesab a Avinyó lo que passa a París. Digas es cert, si ó no?

PERE: Y hèl Està clar, es l' electricitat. Qué vols que siga?

JAN: Si, ja, l' electricitat. Mes, ¿que es la electricitat?

PERE: Jo t' ho diré. L' electricitat es un gos. Figúrat un gos que tingues la cua a Avinyó y lo cap a París. ¿Entens?

JAN: Entench. ¿Que mes?

PERE: Que mes? Trapitja la cua del gos a Avinyó, y ¿qué succeheix? que tot seguit lo gos xiscla a París. Vet aquí 'l que es l' electricitat! Res mes qu' això.

Sentint enrahonar s' apren a callar.

DOLORA.

Primavera de la vida,
ab sa catifa de flors,
à nlar á las aus convida

y á enmaridarse los cors.
Mès ¡ay dels petits! quan l' ala
se vesteix de plomissol,
sí 'i niu lo pagés escala
ans de doná 'l primer vol!
Ay dels fills, que la gaubansa
son dels pares 'l conhort,
quan dalla tanta esperança
indiferenta la Mort!

L' ancellet á sa niarada
pot al menys durli 'l menjar;
bequetojarla engabiada,
y á voltas seria escapar.
Qui tò sa filla en mortalla
pensa qu' hi parla pregunt:
mès ¡ay! ella no devalla
ahont la cridan tot plorant
¡Pobre mare! 's desespera
de la tomba en lo reixat...
Yes ella ¡ay! la presonera
y la filla en llibertat!

29 Juny 1870.

DAMASO CALVET.

- Llenga muda may fou batuda.
— Segons ah qui 't faràs te dirán lo que seràs.
— Lo fart no coneix al dejá.

SENTAS.

En Boy es un llanuer: molt honrat, molt aixut y aixó si molt
amich de fer las cosas ab tots los punts y comas.

Al davant de casa seva hi te per vehi un noy que cria un pardal. Veuse aquí que una tarda lo pardal fuig y en Boy l' agafa.

Passan dos ó tres minuts y baixa lo xicòt de davant tot astraigat.

—Ola, Boy.

—¿Que hi ha?

—Ja se que l' heu agafat.

—¿Què?

—L' aucell que m' ha fugit.

—¿L' has perdut tu?

—Sí, Boy.

—Oh, això 's te de veure.

—¿Que no me 'l tornaràs?

—Segons y com. Jo no torno res que no sàpiga á qui ho torno. Si vols l' aucell han de venir senyas.

—¿Senyas? Prou.

—¿Las donarás?

—Clar que sí.

—Endavant.

—¿Senyas? repeteix lo Boy ab arrugat front.

—Aixalat.

—Bè. ¿Color?...

Aquí 'l xicòt se queda sorprès, la pregunta 'l desconcerta.

—¿Color?... barboteja... Color?... home, color de pardal.

—Endevinat.

Y en Boy treu un perdalet de dins d' un pot de llana hont l' havia amagat, tot dient al xicòt mentres li dona.

—Aquí 'l tens, perquè has donat be las senyas; que si m' arribas á dir color de tórtora no l' haviàs.

Lo marmutador es un arbre que no dona fruit.

LA FLOR DEL COR MEU.

Séguiu las riberas
Banyadas pel Ter;
Venren entre salzers,
Mes blanch que la nèn,
Cenyil de verdura
Com tendre vergell,
Lo mas hont habita
La flor del cor mèn.

¿No heu vist per la plana,
Jugà' ab ses xuyets,
La nina enclòra
De rossos cabells,
Que foch du per flavis
Y amors per ulls?
Es esta la hermosa,
La flor del cor mèn.

Las Gracias l' envejari
Pudor es sen vel;
Las dents tò de nacre,
De rosas l' alè:
Mes pura qu' un liri
Nevada en extrèm,
Mirall es d' un àngel,
La flor del cor mèu.

Ni plans, ni montanyas,
Ni prats, ni torrents,
Ni rius, ni fontetas,
Ni ubachs, ni soleys,
Han vist flor mes tendre

Brillà entre mitj d' ells,
Com brilla a ma vista,
La flor del cor meu.

Quan passe aprop vostra
Cantèu aucellets,
Lluhin papallones,
Feuï ombra arbres verts;
Violetas pulides
Brotèn a sos pens,
Qu' aromas respiren,
La flor del cor meu.

Y ab ràpidas alas,
Pels ayres lleugers,
Zefirs amorosos
I llanaívus brunsats;
Y ab vustres veus tendres
Al món seu saber,
Qu' es ella entre hermosas,
La flor del cor meu.

Digueu qu' a trench d' aula
Jurà 'm lo meu hò,
Sent l' ànima l' ara,
L' espay temple immens,
Lo sol testimoni,
Y 'l cel blau dossier,
No ser jamay d' altre
La flor del cor meu.

JOAN MONTERRAT Y ARCHS.

La vestidura, fa la figura.

Lo carrer de la Garriga
es molt llarch y molt poch pla,

no val pas las espadenyas
que me n' hi han fet espatllar.

Qui heu l' oliva ans del Janer,
deixa l' oli al oliver.

FAULA.

Volent en Pau donarse millor vida
de la que duya, qu' era malchida,
logrà un empleo molt considerat.
Al cap d' un any en Pau ja era enterrat (1).
Un savi que de temps lo coneixia,
al damunt de sa fossa, això escrivia:
«Hich jau un empleat, un tal Pau Bon
que ha mort de fam tot esperant lo sou.»

X.

NOVA GRAMÁTICA.

—¿No sabs lo que me ha passat? deya en Roch de cala Pona
à n' en Bernat del mas Cucala. Vet-aquí que anava pel serrat,
quan ve una ventada de vent y alsant una polsaguera de pols
m' ha tapat la vista dels ulls de la cara.

—Pus jo, responia en Bernat, se anat al Puig per veure la
batuasa dels negres ab los blancs, y al esser de retorn, vetaquí
qu' un cavall de cavalleria m' embestecia d' una embestida y
per poch me mata llevantme lo viure.

(1) Aquesta gesta, mes que siga estsanya,
passava à llibert y ara passa à Espanya.

PENSAMENTS POLÍTICS.

La restauració de la literatura catalana suposa la resalxença d'una idea política oposada a la assimiladora organització burocràtica que oprimeix los pobles de nostra Espanya. Sens aquesta idea per sosteniment y objecte, «ixa literatura restaurada no seria més que un atorrador ginech de desesper ó la estúpida rialla del orat: quant, ab la tendència a la constitució de l'autonomia catalana ó aragonesa, garantida per la confederació espanyola ó ibèrica, baix la forma monàrquica ó republicana; seria un vigorós crit de joyosa y fundada esperança, que retornaria a nostra rassa, á nostre poble, fort, honrat y actiu, la identitat d'impuls y de sentiment, la veritable *énimo catalana*, la altiva y noble ànima que lo inflamava en la Etai milijana, posant devant d'ella horizons, encara més extensos y esplendorosos.

Los polítics d'ara, á la francesa, són ó partidaris del estat ó individualistas: es á dir, volen ó la omnipotència en l'estat ó drets absoluts en los individus: millor dit, tot lo poder polítich en aquell, quedant sens garantia 'ls individus, ó bé, tot en los últims, essent res devant d'ells l'estat.

No puch, de cap manera, avenirme ni ab lo *despotisme* ni ab l'*anarquia*, que respectiva y clarament suposan aquestas dos extremadas fórmulas, y crech qu'entre las mateixas ha de trobar-se un medi: tal es, la restauració de las autonomias, desde la família fins á la veritable provincia, que per la força y contra dret ha anat destruint l'estat en las societats modernes.

D'aqueix modo, restituint son poder polítich á las distintes col·lectivitats que progressivament han format las nacionalitats actuals (restant, emperó, entre ellas lo precís filz d'unió per la constitució d'aquel tot, que no pot exigir la destrucció dels constituents) quedaria, en lo que 'ls hi pertany, natural y

armónicament distribuït entre les mateixes personalitats col·lectives, intermedies y conseqüentment moderadores, y acapararia aixà continua lluyta que l' excés y acumulació del poder en l' estat, porten entre est y 'ls individus, artificialment organitzats en partits per resistir-lo y substituir-lo en benefici de pòchs.

Tal es la necessitat de autonomies entre l' individu y 'l govern general ó nacional; que (com s' acaba de indicar) en las nacions oprimas per la centralisació política completa ó *usurariame*, á conseqüència de la supressió de las autonomies naturals, se organitzen, fortament, los partits pera contrastar la omnipotencia del estat, constituint autonomies *bordas*.

L' estat, centralisant, assimilant, uniformant; destruint, en fi, las societats naturals y autonòmicas (família, municipi, província) que enflassantse entre si gradualment havian arribat á formar las nacions; usurpant-li lo poder polítich, allò que 'ls hi era necessari per' lo seu bon reglament interior, que en res podia perjudicar las relacions de nacionalitat; cregué que restaria sempre més senyor dels aïllats individus, que quedaren, á las horas, com á forsat element de las societats: mes, aqueixos, buscant sas perlludas y tradicionals organiscions col·lectivas en las accidentals agrupacions que s' anomenau *partits*, lo combaten continuament, y li arrancan moltes vegadas son poder usurpat per fer d' ell lo mateix mal és (los directors de tals partits) en perjudici de la generalitat.

Per això, giran sempre dintre d' un ruet cercol de ferro las nacionalitats esclavizadas per la centralisació.

La conquesta, lo despotisme, la *força*, en fi, may pòt acabar definitivament ab l' autonomia d' un poble: sempre li queda á est lo dret de restaurarla; ja perquè l' opressió es legitim impediment per tota prescripció, ja perquè l' autonomia com á dret natural essencial es imprescriptible.

Molta són les que creuen, ara, que la federació suposa necessàriament la república. En això van errats: lo que suposa, aquella, es la subsistència o la restauració de l' autonomia dels pobles que constitueixen una nació; perquè la federació no es altra cosa que la organització de las necessàries relacions dels mateixos pobles pera formar un tot; sense pérdrer sa respectiva y essencial personalitat; y que estas personalitats, que tals autonomies poden coexistir armònicament ab la monarquia, ho proban vuy dia, entre altres, Austria y Suecia; recordant ho de temps passat, ab gloria de l' Espanya Oriental, la tan pròspera y forta Corona d' Arago, en que ja se desenrotllava lo lla federatiu en la institució de las Cortis generals.

Essent, ja, un dogma federal (y del tot acertat) lo de que 'l congrés, comú als estats o provincies autonòmiques confederades, deu constar de dos cambres o assembleas, una nomenbrada pels *ciudadans* y altra per los mateixos estats, o sia, per lo congrés especial de cada un d' ells, a fi de que quede (per la segona) directament representada y degudament garantida, la respectiva autonomia dels últims, en dit congrés general; ha de ser ho, també, en conseqüència, lo de que 'l particular de cada estat se componga, igualment, de dos cambres; delegada una pels *caps de família* y altra pels municipis o comuns; que són los cantons d' aquells estats, y que per això tenen notori dret a la representació y asseguransa de sa autonomia, en la veritable organització federal. D' aquesta manera, no 's pot caurer, en cap de las respectives esferas gubernatives, baix l' acció dels dos constants poles del despotisme, l' *autorisme* y l' *individualisme* polítich.

La pretesa *autonomia individual* es un absurd polítich; ja que l' individu no nax aïstat, sinó en la *família*, ni tampoch independent, sinó aïddit en ella. Per 'so, l' autonomia no 's troba, primàriament, sinó en eixa *personalitat natural y col·lectiva*: per 'so, la *família* es l' *element* y basa de las restants societats polítiques: per 'so, la soberania originària, la soberania popu-

lar, la sobrerania nacional (com se diu ara) resideix en los caps de familia.

Los individualistas en política, no poden ser autonomistas, perquè dissolen, políticament, la primera de las autonomias, la familia: no poden, tampoch, ésser federalistas, ja que la federació suposa autonomias, per no ser altra cosa que la organització política de las intimes y contínuadas relacions, naturals ó históricas, que hi haja entre algunas d' ellas. Aixís es que, per los individualistas, no hi ha cap societat preferent: són cosmopolitas. També, per esta causa, ells se trohan necessàriament llibrecambistas. ¿Cóm poden procurar ni desitjar, tan sols, lo progrés material d' una determinada nació, si en realitat de cap són ciutadans? ¿Cóm poden mirar per una, si no 'a tenen?...

Los individus gosan tots de drets civils, y participan en son cas dels socials: no es possible, emperó, que gaudescan tots de lo que s' en diuen drets polítics; que tots exercescan funcions polítiques derivadas de la sobrerania natural, ó com á tenints en la societat lo poder originari; perquè no 'l tenen los que són súbdits en la familia.

La facultat de votar no es propiament un dret, per lo mateix que son ús constitueix un acte polític, 'no es, una funció inherent á cert poder, y que aquest may s' exerceix, exclusivament, en benefici propi, sino en benefici de tota la col·lectivitat que governa y á la que pertany qui 's troba investit de tal poder: ja que, encara que un acte de govern, en la familia ó en altra societat, tinga per immediat objecte un sol subordinat, deu mirar á més del bé personal d' aquest al de tota la comunitat; perquè, únicament es heit y justalló que respecta ó porta l' armonia entre tots los drets.

Se coneixen tres classes de sufragi: privilegiat, individual y autonòmic. Lo primer, per sa mateixa naturalesa, es limitat

ó (millor dit) parcial: lo segon, per necessitat, resulta també parcial ó limitat: sols lo ters es universal.

Lo sufragi *individual*, en lloch es ni may pot arribar a ser *universal*: perquè, encara que s'extingues a las donas y als menors, deixaria de comprendre los infants y 'ls orats, que són també *individuos* de la humanitat. Tan solament lo sufragi *autonòmic*, lo sufragi *per famílies*, eterolt (com ser deu) per *sex caps*, es lo veritable «sufragi universal»; ja que havent de votar, aquells queles naturals, en benefici de la respectiva comunitat que dirigeixen, 'se es, en nom propi y representació de tots los seus subordinats, ningú queda exclòs de intervenir, personalment ó per son veritable representant, en la *elecció*.

La família, aixís com es per sa naturalesa una institució política, es també una institució social; y una y altra d'estas dos qualitats essencials de la mateixa portan la necessaria conseqüència de que sia *perpetua*. A causa de tot això, lo cap de família pot reunir dos classes de poder: un *propi* com a pare, y altre adquirít de son antecessor en la mateixa.

Lo testament y l'hereditament són las *lleys* ab que lo cap de família traspassa, per' després de la mort, a aquell dels seus que á sa coneguda puga millor substituirlo, un y altre poder, junt ab los béns d'aquella: lo veritable *heretament* (1), no es més que un testament irrevocable y obligatori desde sa otorgació; una ley successoria *patrimonial*. En los pobles en que l'estat, atacant en sa part essencial los *drets de família y de*

(1) Batesch per heretament, aquell contracte familiar, necessari y entre vius, per lo qual lo pare no traspassa ni la *propietat* ni l'*usufruit* de la generalitat dels seus béns fins per' després de sa mort. La mal arrojada fórmula ab la que se 'l desputa immediatament d'«*una propietat dels mateixos*», (que casi may se subjeu a la intenció del otorgant), que 'l deixa sense una de las garanties materials de sa unitat, rebuixa sa dignitat, y romp pertotalsó l'ordre y armonia de relacions en la família; constitueix sola *desorden*, de cap mena *heretament*; perquè, «*causa est finis silentis*».

propietat, pren al pare la *llibertat de testar*, aqueixa societat natural se dissol violentament a cada generació: ja no es, a las horas, una institució política ni social, ni altra cosa que un mer estat accidental en la vida del individu.

Lo matrimoni es, un contracte sagrat; y, per no cambiar sa naturalesa y (ab ella) sos resultats, dén celebrarse *devant de Déu*; que, presidint lo dels nostres primers pares, institui la primera familia, y que vetlla sobre totas las generacions com a Gran Pare de la Humanitat.

¡Alahat, per sempre, sia!

JOAQUIN SITJAR Y BELLEGUERA.

(*La Barba!*, *últims de 1869 y 1.ª quinzena de 1870.*)

La virtut es com lo llum,
com mes d' aprop mes aprofita.

Santa Bàrbara va pel camp
ab la llum del Esperit sant.
Barbará no cal dormir,
tres niguls n' han de venir,
un de trons y un de llamps
y un de mala esperits blancs.

gafa l' os

y tira l' os

dins d' aquella font divina
que vo hi canta gall ni gallina.

(*Dita popular per salvarse de
llamps quan trona y fa desfeta
tempestat.*)

—¿Qui es lo men savit?

—Aquell que 's creu saber menys.

FAULA.

Un portugués se va fer rich à Xina
venent anís à ral per paperina,
y un xino à Portugal
venentine tonta cada gota un ral.

Y encara hi ha qui 's quexa, tot dihent,
qu' en part del món gens be 'l negoci pinta,
quan se pot fe' un cabal, no mes venent
à Xina anís y als portugueses tonta.

X.

LOS DOS BESOS.

I.

Sola existia 'l vuit. De Dèn l' essència
omplintne l' infinit, per ell rogava.
Lo foch d' amor n' es lo sèn foch de vida.
Besa lo vuit, y l' Univers esclata.

Al contacte d' eix bes, brolla la terra;
canta l' anell tot espolsant sas alas
y prop d' ell l' esparver tranquil s' ajoca
y prop de l' esparver, tranquila, l' àliga.

Lo vent sospira y gemegant se grouxa
lo brancallam espes dels frescos arbres;
dessota d' ells lo cubridet pastora
bèn prop del llop que indiferent l' esguarda.

La font mormola; lo torrent refresca
la tendra herbeta que cobreix ses marges...
Amor!... Tot es amor!... Del món la vida
del bes de Dèn n' es l' animada estampa.

II.

Mes elxa terra plena de misteri
que riu è ignora sa existencia encare,
navega per l' espay en la fuscòria;
à sa hermosura la claror li falta.

Ni l' herba mostra sa verdura fresca,
ni l' aygua en son espill al cel retrata:
còm cèch, camina en mig las armonias;
encar lo sol, los aèus esguarts no llansa.

La bellesa s' estèn en las planuras
recolzanine son cap en las montanyas;
en lo negrechè espay fixa la vista
esperant del Senyor una paraula.

Y paria 'l Criador. Los rius s' aturan;
la mar delè l' impuls de sas onadas,
l' aucell para sos cants; y i' aura doiso
davant del Criador plega sas alas.

III.

—Ma obra està festa,—dín à la bellesa,
—Perque tu l' embellissis l' he cread:
ton torn es arriuat: que veja l' home
un paradís rubiert de goig al naxe.

—Senyor?—respon—Mas forçus defalleixen;
ni per mirarvos puch obrir los párpres...

—Des d' ara mon esprit en tu s' alberga:
segueix la vèn que de ton cor s' exala.—

Y s' aisa la bellesa. 'l cap aixeca;
à son alé 's desfà la nuvolada.

—Besava Dèu lo vuit y 'l mon naixia...—
l' hi parla 'l cor. Sos llavis se contrauen,
besa l' espay y esclata 'l sol. L' esfera
s' amplena de claror, las flors se badan,
l' aura respira, los torrents mormolan;...
l' ample terra 's commou en sas entranyas!

Déu ne somriu. S' aparta la bellesa
mig-tencantne sos ulls enlluernada,
en tant que l' home, de la pols existue
la rega agenollat ab tendras llàgrimaes.

JOSEPE Roca i Roca.

15 agost de 1879.

UNA DITA DEL EMPERADOR ADRIÀ.

Un dia anant a pendre bany, trobantse a Pompeya, l'emperador Adrià va veure a un soldat ja vell que, per no tindre esclau que respallés son cos al eixir del bany (cosa que se solia fer entre els romans), se fregava ab la paret. Adrià com justa recompensa al vell soldat que en servey de la patria havia perdut la salut, li va regalar un magnífich respall y un esclau perquè pogués respallar-se. La cosa va saberse per tot Pompeya a las pocas horas, y al sant endemà quan Adrià va tornar a la mateixa casa, lo primer que se li presentà als ulls fou un gran nombre de vells que, tantostlo vegeren, comensaren a fregar-se tots ab la paret. L'emperador compregué'l significat d'aquella pantemina, y aixís es que, fent la cara seria, los va dir:

—No cal que 'us cansen fregantvos ab la paret, ja poden fregarvos los uns ab los altres.

LA CANSÓ DE CATALUNYA.

Jo conech una donxella
tan gentil... com no n' hi ha:
va vestida de pagesa,
y es de cor senzill y fràsch.

Per mirall tè blavas onas
hont s' hi veu tant com es gran,

y del seu cabell són pinta
las crestas del Montserrat

Coronada vá d'espigas
y de pámpos del rocam;
en las mans té una flosa
y 'l fus ple de cotó blanch.

En lo coll duu 'l relicari
imatge de un rei-penat,
y estampat en la faldilla,
un escut ab quatre pals...

Com la nina n' es pubilla,
tota s' hi volen maridar;
ella s'la, canta y mira
las guspíras de la llar.

Li recordan las grandesas
que la feren immortal!...
¡ temps de gloria que passaren!...
mes... ¿ qui sab si tornarán?...

Avuy té la caputxeta
de puresa verginal,
y las rojas barretinas,
y la fe dela que s' en van;

Un galan que la enamora,
— per ell sempre 'l cor li bat, —
y una santa que la inspira,
que ja may li saltará.

Y 'l fus baltá... las espigas
del seu front ne plouhen blat;
y la sava dela verta pámpos
en las tinas bull á març.

Al galan que la enamora
tois li diuen, lo *Traball*;

y la santa que la inflama
tè per nom la *Llibertat*.

Del galan viurà la vida,
sens donarli may descans;
qui la *Llibertat* li toqui...
!Mare Santa!... ¡Dèu li val!

ALFRED DE QUINTANA.

LAS CALSAS D' HOME.

—En nom de Deu Bernat, me sembla que ja es hora. Se-
yén, seyen y feu begoda. Mariagua, porta la llenganesa y
vi que beurà un trago lo nostre Bernat, que j' ha arribat,
gracias à Deu.

—S' estima, Anton, j' hauria vingut avans d' ahí, com
'us tenia promès, pero al Mas de la Volta me van entrete-
nir mes de lo que volia, y à cal Soldevila, després de fer
dos gipons per las minyones, m' han sortit ah una pila de
remendos, que may s' acabavan y jo me delia per vosaltres.

—Ja ho crech, vos sou home de paraula, y ja ho veyeu,
d' aquí à S. Joan mancan pochs dias y tot lo temps se ne-
cessita si havem de fer tot lo vestit pel ballet. Pero dei-
xen la cistella y la mitja cana y menjén un bressal que ja
baixa la Mariagua.

—Deu 'us guardi, Bernat.

—Dèu li do molts y bons dias à la mestressa.

—¿Havem sortit avuy de Soldevila?

—Sí, de bella matinada.

—Ja hi ha las sevas tres horas bonas, y ja devén tenir
carpanta.

—Sí, no vindrà mal una mica de repàs.

—Tenia una por que no vinguessin....

—Jo no fallo may... ¿Es à dir que tan mateix lo vestirme
d' home?

—Sí, me sembla que ja es temps, te sis an ys fets, y los

demés ballets de las masina, se li burlan de la cofia y las faldillas. Veyam si us agradará lo drap, portai Anton.

—Teniu, es un vellut de color d' oli, comprat á cal Serarols de Manresa.

—Jo no se porque no miravas primer á cal Sala, ja hi vella anar jo mateixa, sino qu' aquest quan te una tareya no te espera.

—Anem duna, á cal Serarols no enganyan y sino qu' ho digui Bernat.

—Bona roba, bona roba, Mariagna y jo 'us asseguro que lo Joanet tindrà vestit per anya y panya.

—¿No l' ho deya? y mireu los vius per l' armilla y los botons de llautó que ja veyent venir lo cas d' ara, valg comprar per l' última fira de S. Andreu.

—Tot està be Anton, y ja vouréu quin goig farà lo vostre hereu lo dia de S. Joan, com que m' hi vull lluhir.

—Tampoch anirà escassa la paga Bernat, que ja sabeu que los Farreras sempre han estat gent noble y salaguera.

—May he pensat altre cosa: y lo Joanet ahont es, encara no l' he vist, que vingui, li pendré la mida y comensaré á tallar tot deseguida.

—Prou baxtará aviat. Mireu de no fer gaires retalls, que li estigui be y que sigui un poch de creixent: seria malaganyut, tan que costa, y sols ha de usarlo per las festas, puig per cada dia ja li fare venir unaa calsa de son pare; hi clavaré dos botons d' os y ab un elástich de cuir ja ne tindrà prou.

—Com vulgan, mestressa, tot anirà be, si á Deu plau.

—Mes, Anton, crida al Joanet.

—Valg á buscarlo, ¡diantre de xicot!

Aixó passava en la sala baixa del Mas de las Farreras, pochi dias avans de S. Joan, se tractava de vestir d' home, l' herretet y lo cas era de molta importancia. Ja un mes avans s' havia avisat lo mestre Bernat que tenia fama de cuir tan fort, que may mes se desfeyra una costura seva: y era precis avisarlo ab tan de temps si 's volia agafar tanta, sens que passés l' ocasió, dia ó fi proposat.

Ja la pessa de vellut estava estesa damunt de la taula

de menjar, ja agafava lo Bernat la mitja cana, y treya de la cistella las eslisoras y lo savò per fer las rallas, ja l'Anton comensava à pujar l'escala, com al últim grahò sapregué lo burdagàs per qui se feya la festa, tot ploriquejant, ab una cofia grega al cap, rodejada d' un farbali que li donava l' aspecte d' una tortana, unas faldillas velles, unas salatas que li fugian dels peus y que arribavan á terra molt avans que la pell, y un gros crosó de pà moreno agalat ab las dugas mans, al que li clavava sas blanques dents ab afanya y quasi ràbia.

Veu aquí donchs lo Jaquet baixant la escala, y com los grahons eran un poch alts treya sempre lo mateix peu, fins qu' arriba á baix á la sala abent l' esperavan sa mare, son pare y lo sastre Bernat. Ab un di d' emplomar li prengué la mida y ab unson en lo fil marcava lo sastre las distancias; ab la mitja cana y lo savò sen algunas rallas á la pensa de vesit, y agafa prest las eslisoras per fer lo primer tall.

Aquels fou un moment d' ansietat, tots s' abocaren á la taula per veure l' operació, ningú deya una paraula, y la quietut sols fou interrompuda per los aguts grinyols del Fidéi, lo ca que geyia indiferent sota la taula y á qui l' Anton xafà la cua sens adonarhen. Vist aviat que lo mestral no necessitava ajuda y que mes bé li feyan nusa que servey, se'n anaren cada un á la seva feina y deixaren al sastre Bernat que continués tranquil·lament son treball, anant tallant y violant una sardana.

Després del dinar, lo sastre ja enfilà l' agulla y ja comensa á embastar y tots cregueren que per S. Joan l' beren de las Farreras estrenaria lo vestit d' home, lo bon Bernat deixaria plenament satisfet son compromís.

Es la vigília, ja fan la foguerada, ja s' veu la resplandó dels focs, de Torroella, de Tossa de Callús, de cal Riera, de Mas Falgué, Vilatorrada, y de totas las masias y casetes de tres horas al enfora. Lo Bernat, treballa que treballa, lo joch y las calnes penjan de las estacas de la paret, falta l' armilla de blons: lo Bernat prou s' afanya, mes no

se si podrà acabar-la; es bella nit y ja tothom abandona la foguerada de fora lo baluart per entrar cada un a sa cambra.

Lo Joanet, ja dorm: allà damunt d' una caixa si venhen la cofia y las faldillas; ja no las portarà may més.

Lo matí de S. Joan, n' es hermosa matinalda, era lo cel clar, transparent y bonich, los camps de rostoll, las garbas a l' era, los pardals portant becada, l' auradeta que may para, la lloca ab los pollets, la perdís covant encara, lo sol lluent comença a estendres per tot, se sent l' es- quella del manyach, lo gall canta a la vora del corral, ¡oh! ¡n' es molt bella matinalda!

Lo Joanet se ramena en lo llit, holl la sanch en son cor- tendra, salta a terra y en camisa, baixa a la sala y trova al bon Bernat clavant los botons a l' armilla; dugas ren- gles de llautó n' hi va posar: acabada aqueixa última feina, baixan la Mariagna y l' Anton, li posan camisa neta, l' ar- milla de bona, jech y calsas de vellut, barratineta vermella, espadenyas ab tres rengles y un mocador a cada butxaca.

Veuu aquí lo Joanet vestit d' home, las mànegas li ta- pavan las mans, lo coll del jech no li permetia girar lo cap, las calsas encartonadas no 'l deixaygu caminar sino ab gran pena, ab tot lo Joanet estava mes content qu' unas pasquas, y son pare y sa mare se 'l miravan y 'a mi- ravan rient sempre de ver goig.

Tots vestits de festa, amos y mossos y fins lo Bernat, em- prengueren lo cami cap a la parroquia a Missa Major: la burreta portava bou recapte dins de la sarria: lo Joanet ca- ma assai, coma allà damunt de la burreta: la menava pel rousal la Mariagna, anant de costat ab l' Anton: los mos- sos y criadas darrera anant seguint y cuíllint brots de timò y barballó de las margenadas.

Quan passaren davant de cal Riera, feren baixar lo Joanet y donantli lo rousal, li feren menar la burra.

La Mariagna digué ab ven baixa a l' Anton.

—Si lo veu la Teresa, prou dirà per si mateixa: «quina pa- rella per l' Anton.»

—[Mare de Deu, qu' hi vens de lluny!
Jounet, ja has deixat la colla y' las laldillas, ja portas las
calsas d' home: te las posas ab riallas, lo las treurás ab plo-
rallas.

10 Agosto 1870.

JOSEPH D' ANCELLOS.

FABLA.

En Pere y la Pascunda

un dia x van donar una grossa tenda,
y apres 'is dos, quan tot va se' acabat
van sentirse lo cos ben escalfat.

Això t'proba y t' ensenya job llegidort
que las tuodas ne donan escalfar.

[Precisa descobriment
per tenir al hivern lo cos calent!

UN POCH DE CATALANISME.

S' ha dit y no' ne recorda abont que la nostra llenga ha
tingut sos poetas, mes que ha sigot faltada de prosistas. Aixó
es una suposició feta ben de lleuger. La millor resposta que
's pot donar als que tal diuen, creuen ó pensan, es la se-
guent llista de prosistas que sens ordre y tal com nos venen á
la memoria posem á ratlla seguida. Miquel Ferrer.—Antich
Boca.—Joan Rafel Moix.—Jaume 'i conqueridor.—Tomich.—
Alegre.—Rocaberti.—Pere IV.—Fra A. Canals.—Carbanch.—
Pujades.—Francisca Calsa.—Miquel Llot de Riera.—Onofre.—
Manescal.—Antoni Viladamor.—Romaguera.—Andreu Bosch.
—Geroni Pujades.—Miquel Agustí.—Gaspar Escola.—Joseph
Blanch.—Joseph Munso.—Mancel Díez.—Miquel Pérez.—Lluís

Acanyis.—Lluís Fenollet.—Pellicer.—Joan Serivá.—Grabiell
Turell.—Anselm Turmeda.—Carles de Viana.—Martorell.—
Vidal de Canyelles.—Francisco Ximenes.—Eximeno.—Pere
Ribera de Parpejà.—S. Pere Pasqual.—Pere Vidal.—Desclof.—
Montaner.—Joan Figuerola.—Aversó.—Joan de Castellnou.—
S. Vicens Ferrer.—Bonifaci Ferrer.—Messén Zalhà.—Messen
Turell.—Ferran d' Aragó.—Bey En Martí.—Francisco Solso-
na.—Lluís Piguera.—Jaume Ramon Vila.—Marcili.—Angel
Desplas.—Francisco Tarafa.—Cosme Daniel Hortolà.—Pere
Anton Beuter.—Antoni Domenech.—Miquel Sarrovera.—Jo-
seph Taberner.—Vicens Peres de Çulla.—Francisco Compte.—
Gaspar Roig y Gelpi.—Carles Coloma.—Domíngue Moradell.—
Llorens Cendrós.—Lluís Baldó.—Broniquer.—Gaspar Sa-
la.—Elias Estrajós.—Joseph Català.—Vicens Ferreras.—Bau-
dili Reixach.—Jaume Puig.—Agustí Ruiz.—Serra y Pastina.—
Ignaci Ferreras.—Agustí Eura.—Simó Salamó.—Melcior Gi-
bert.—Carlos Ros.—Narcís Çilla.—Tomas Rou.—Jaume Vila-
ró etc. etc.

Ab aquesta crech que n' hi ha prou per donar resposta als
que diuen, creuen o pensen que no hem tingut prosistas.

¡FLOR BELLA DEL COR!

En obsequi—per petit que sia—al bon volgut y distingit amic,
lo Mestre en Gay Saber

Se. D. MARIAN AGUILÓ Y FUSTER,

que n' es ben aymador de las CANNONS POPULARS.

I.

Tres joves galants—del poble marxavan:
van a servi' 'l Rey,—van a seutar plassa,
pus la guerra beunx—y 'ls crida la patria.
Dos d' eils van cantant,—cantant s' allunyavan,

y 'l mès jovenet—¡ay!.. ple de recansa,
si hò tè 'l cor bran,—quasi hò plorava!
¡Flor bella del cor!..—¡Roseta encarnada!..

Plorava l' amor—d' aquella galana
nineta gentil,—que li enamorava
son cor, qu' en sofreix,—sufreix pena amarga!
N' era aquell minyó—fill de bona casa;
mes, per trista sort,—perdè la llur mare,
y llunyarse vol—de mala madrastra.
¡Flor bella del cor!..—¡Roseta encarnada!..

Un dels seus companys—sempre 'l consolava:
—«¡Per Dèu!.. ¿de què 't planys?..—ple què 'n ploras ara?..
—¡La mare del cor!..—¡la flor perfumada
que n' era conort—de ma greu desgracia!..
¡Ay!.. guardam l' amor,—la se que has jurada,
puè, aqueix cor mèu,—may serà d' un' altra!..
¡Flor bella del cor!..—¡Roseta encarnada!..

A punta de sol—són prop la montanya
que volta 'l bell pla—d' aquella comarca.
Ja al trist aymador,—son company li parla:
—«Créume, mon amic,—créume una vegada;
llansa eix pensament,—perquè veig que 't mata!..
canta!... seix això—pòt aconsolar-te...
¡Flor bella del cor!..—¡Roseta encarnada!..

Ja 's van allunyant....—¡han passat la plana.....
Sent dalt del turó,—un d' ells se girava
per darne un odes—à la terra aymada!..
Tres joves galants—de d' allà devallan;
à la guerra van....—y.... sembla que cantan!..
¡Ay!... no canta, hò,—qui deixa la patria!..
¡Flor bella del cor!..—¡Roseta encarnada!..

II.

Tres anys j' han passat:—no pert sa esperança
lo jove donzell;—mes..... sufrint encara!..
¡Quin anyorament—per son amor passa!..
Però... j' ha arribat—l' hora desitjada
de deixà 'l servey—per tornar a casa.....
Ja tornan....¡ja són—del poble a l' entrada!..
¡Flor bella del cor!...—¡Roseta encarnada!..

Lo Roser de Maig,—¡qué bella diada!—
lo Roser de Maig—allí 's celebrava,
y... tot era goig,—y ballas a plasa.
La Roseta hi es—tota engalanada;
porta brassalets,—anells y arracadas,
y surt a ballar—la primera dansa.
¡Flor bella del cor!...—¡Roseta encarnada!..

Son amant la véu...—¡may l' hagués mirada!—
prompte conegué—que n' era casada,
que de son amor—ní un sol recort guarda...
—«¡Quina trista sort—m' esperava encara!..
¡quin dolor, Déu meu...—¡Jo, que ja 'm mirava
tan aprop del goig—y lluny de desgràcia!..
¡Perduda ma flor!...—¡Trista recordansa!..»

Això deya 'l trist,—mudada sa cara,
tot descolorit,—com si 's desmayava:
s' abraçà als companys,—que en sa pena amarga
n' eran son consol;—y, en tant l' apartavan
del mitj de la gent,—ab veu tremolanta,
tan sols pogué dir—aquestas paraulas:
—«¡Perduda ma flor!...—¡Trista recordansa!..»

«Demà jo m' en valg—de la terra aymada...
mon cor ja no viu!...—¡Ay!.. sols desitjo ara
tornar al servey...—morir per la patriat!..
Perdut mon amor...—no 'm queda esperança...»

m' afligeix lo doll...—y... sols poch cobrarla,
si 'm vol dar conort—la Verge Sagrada!.
¡Perduda ma flort...—¡Trista recordansa!..»

«¡Flor bella del cor!...»—Alexis s' en exclama
qui sta en la fe—de sa enamorada;
mes... ve 'l desengany—quiscuna vegada,
y 'l cor que més créu,—mes pena n' amarga!

JOAN SITJA Y BELCHOURA.

Maig de 1868.

RONDALLA BRETONA.

—Un dia que Crist estava sentat en son seï de resplandors,
tot trist pensant en los homes, va apareixe a la porta de son
paradis l' angel negre y blanch, conduhint alguns morts de
poch, a fi y efecto de que 'ls jutges.

—¡Experit alat, pregunta 'l Crist, que 'ns portas aquí?

—Senyor, vos porto las espigas qu' avuy ha segat la mort
per vos, responguè l' angel negre y blanch. Jo 'n sò fet dos
garbas, segons lo que m' ha semblat y atenentme al juhi dels
homes. Les d'aquest costat son los que la justicia humana ha
declarat esser los *elecs*; los d' aquest altre costat son los *condemnaats*. Ara tú, oh Crist, julja y decideix segons la llum de
la veritat.

Jesus llavors devalla de son seï y l' angel un per un li en-
senyá 'ls morts de las dues bandas.

Entremig dels *elecs* hi havia prudents caps de casa que
s'havian fet estimar de capellans y jutges; senyors que ha-
vian mort plorats y honrats de tothom; damas nobles, her-

mosas y conegudas per las moltes caritats que feyan; maritjans enriquits à força de treball y estalvi.

Entremig dels *condempnats* s' hi trobayan donzellas duhent à bras noya dels qui elles no gosavan à nomenar llurs pares; homes *condempnats*, segons lley, per la justícia humana; gent que havian malversat los cabals en probaturas tontas; donas culpables que havian sigut apedregadas, no ab las pedras del camí, com los jueus, sino ab las injurias y 'i menyspreu.

Jesus contemplà llarch temps l' apilech dels *condempnats* y 'i dels *elects*; despres girantse cap à l' angel, li dix:

—Lo mon no estima pas lo be ab tot lo seu cor; lo qu' ell estima sens mesura, es à si mateix. Tot lo que li fa pena ho ha-teja ab lo nom de dolent, sense pendre la pena de veure si ell fa lo que deuria fer. Per ell los culpables no son pas los dolents, sino 'ls que fan lo que ell no vol que fassin. Ell no tracta de saber la causa del vici, ni lo que podria fer per corregirli: sembla un mal pare que tramet à ses fills la impuresa de la sanch y que despres los repta y castiga, perque son febles y faltats de salut.

Despres de haver dit això, lo Crist feu sortir de sas filias à un cert nombre de *condempnats* y à un altre cert nombre de *elects*: los va tocar ab la punta del dit y l' angel vegé ab sorpresa que dins lo cor de molts dels *elects* s' hi recargolava una serp, mentres que en lo de molts dels *condempnats* hi lluhia una estrella.

Llavors Jesus va dir:

—Cada una d' aqueixas serps es un vici secret qu' enverina totas las accions d' aqueixos, y cada una de las estrelles es un amor amagat que renta las faltas d' aquests altres. No cregas en lo juhi del món, perque ell sols se lixa en las apariencias. Quan toruls à la terra, per tots los camins que pugas tracta de fer coneixe à tothom que aquests son los veritaders *elects* y aquells los veritables *condempnats*.

A la taula y al llit al primer crit.

LA DONA D' AIGUA.

En lo poble de Riells
hi ha una casa senyalada,
Viaplana té per nom,
Viaplana nomenada,
lo seu amo es molt galan
de galas poté un xich massa,
que dama que 'n trobi ell
ja 's pot dir qu' es cativada.
Un jorn venint de mercat
vireta del riu passava,
quan una dama ja 'n véu
tot banyantse en l' alguna clara;
dama n' era com un sol
de tan fresca y regalada,
una perla d'uya al cap
sos vestits d' estruells d' alguna.
— Pensament de mos amors,
clavellet de mas contranyas,
si una paraula escoltés
una paraula li dava,
de tenirla per muller,
per mestressa de ma casa.
— Si així ho vol lo meu galan
cap á casa seva anava,
una gracia tan sols prech,
de no dirme polia d' alguna
si no al cap de los set anys
dels set anys y una diada. —
Dama n' era encantament,
dama n' era dona d' alguna.
De llavors prou n' hi bagué
d' encantarlas en la casa.
Un dia 'l blat era vert,

ella que 'n fa la segada.

—Mal haja la dona, amen.

Mal haja la polla d' alguna.—

—Valgam Deu que serà això!...—

La muller se 's enfonsada.

No 'n passa l' espay d' un quart,

que ja 'n ve gran pedregada.

—Ben haja qui n' ha segat,

la mia muller ben haja.—

Al se' l' endemà al mati

fill y filla ja 'n trobava

tots vestits y pentinats,

los vestits ab perlas d' alguna.

—¿Me 'n dician los meus fills

qui d' est mode 'ls arreglava?—

—Nostra mare 'ns ha vestit,

aixís era acostumada,

una perla duya al cap,

ses vestits d' estrelles d' alguna.—

Cada dia al se al mati,

cada dia 'ls arreglava.

—Cusiú, filla, vostros vestits

al vestit de vostra mare.—

Al se' l' endemà al mati

fill ni filla no 'n trobava.

FRANCISCO MASSONÉ Y LABRÓS.

Qui no dona lo que li dol

No alcança lo que vol.

Quan lo poble 't fa una talla, paga y calla.

UN PAPER VELL.

Cercant antigues proeses de nostres temavis, hem desenterrat algunes soterradas despulles que mostren llurs gloriosos fets; una n' hem trobat i es la de que n' tractarem avuy; tal volta la més capital de l'història dels Consellers y del Consell dels Cent jurats de la Ciutat de Barcelona, la que'ns parla de la valenta defensa dels furs y privilegis de qu'eran guardadors, al esser trencats per un perjur castellà en mala hora anomenat rey de catalana.

Aqueix fou en Ferran, dit «lo d'Antequera» qui puja a seure en lo alt escambell en qu'un dia s'hi assentà «lo gran conqueridor» als 29 Juny de 1412, per decisió suprema del celebre parlament de Casp, continguda en la sentència, mes interessada que justa, que publicaren los nou jutges lo dia avans, és es lo de la festa de san Pere y san Pau. Com a rey estrany a la terra que no coneixia ni aymaha, malenira al poble qu'aptes verà, escarnint las concessions y privilegis que de molt temps tenia otorgats, y manà a las constitucions o lleys juradas observar per ell tres diferents vegades; votant, segonsapur, establir en aquest franch principat lo absolutisme despotich qu'aprenegoc en Castella, mentres fou tudor del rey En Johan II, son nebot, mes forsat a haverse'ns ab las institucions lliures, qu'eran lo potent equilibri entre'ls poders que regien aquest pays, llugó d'abaixar la testa de son indomable orgull, restant ja vençut al esser a la posta del seu regnat. Tantost entrà en territori del reyalme aragonès, al vindre de Corona, dotze embaxadors catalans feren'hi reverència y demanàran'hi lo que mes pertocava al bè de la república, emperó com lo seu intent no era lo d'un pare que's desvetlla per la felicitat de sos fills, fou lo cas que després d'arrihar a Lleyda, donà ja a Catalunya moltes de queixa, que s'augmentaren greument en mig de las Cortes de Montblanch, comensadas a primers d'Octubre de 1414. Alcevidas sigueren, per cert, las peticions que fua en ellas lo rey y de tal manera injuriosas, las parangas que pronuncià contra'ls catalans, als proposar'el'hi enris capitols, que tolas las cròniques que d'eixas Cortes nos parlan, s'escuran de citar, espresant soisament, foren «*assals carragoses als regnes e principals*» (1) y «*de molta fei*» (2) promovent a més d'una cumplida respos-

(1) En Pere Tomir: «*Historias e conquistas dels Reys d'Aragó e Comptes de Barcelona*», cap. 86; fol. 118 recto; ab quí's janta en Geroní Jurita en los «*Abales de la Corona de Aragón*», lib. 11, cap. 48.

(2) En Pere Abarra en «*los Anales históricos de los reyes de Aragón*» tom. 2, fol. 161 y en Arcís Felru de la Penya «*Anales de Cataluña*», lib. 45 cap. 4 y altres.

ta del síndich Conseller en cap de Barcelona, mossen Ramon Despla, lo tancament de las malixas, y la marxa del rey á Valencia. No para tot aquí, sinó, qu'algun temps après, vingut de Perpinyà á Barcelona, molt abatut y malalt, als 27 de Febrer de 1416 (3) «exaspera mes encara, al ferir nova de la resposta que'ls diputats havian donat á son fill N'Aufós lo príncipal; encarregat llurs alhora del pes del govern, ab molin de no castigar segons ley á un criminos per lo que delirament lo rey, com diu una crònica (4), «tratar los ánimos dels barcelonins en cozes muntas per causar si en las majars las trobaria fucils.» (5) Llavors comença la encoratjada lluita entre aquell sobeich monarca y la dignitat menyspreada de la patrin illustre, que veyá en l'hi anava á derrocar lo dret qu'havia, d'exigir l'observancia de las constitucions á quisculla que fos, jatsia lo mateix rey. A un il·lustre Conseller de la Ciutat, fruit de bona mena del plantell sembrat pel rey Enllaume, lo renomnat Joan Fivaller, que ho era segon en l'any consolat de 1415 á 1416, (6) tocada providencial missio d'esser lo capdell mes valent d'aquesta enxada, l'héroe triomfant de tan perillós combat.

Ará ma parla voldria contarvos, com sapigues lo tan cel·lebrat fet de la «imposició del veire» ostentant nomenat, lo *teclifig* de la cura, que tingué lloch lo 28 Febrer de 1416 (7) mes es tan

(3). Consta en lo dictari number 5 de l'Arxiu de l'Ajuntament que comença desde primer Janyer de 1416 á 31 Decembre de 1422.

(4). «Livre de quelques cozes escontadas» shocrydes en Barcelona y en altres parts, del Creste de la «Historia de Joan Fivaller» que's troba devant lo contracte de dit filler. Es un carís manuscrit que aquí escrigué en 1383 Pere Joan Comes y esleleit en l'Arxiu municipal d'esta ciutat. Esta endoca (no del tot certa per causa de las inexactituds ab que l'autor s'esplia, extrahent moltes de las noves que dona y fass (traduint algunas paraulas de la obra de Lorens Valla «De rebus á Ferdinando Atropacum regis eritis») ha estat recentment publicada per nostre bolich cronològic y anoch lo joen escripter En Pere Nanió Bonart, en la periodich il·lustrat «Lo Gay Scher.» numbers 31 á 34.

(5). «Veni ligatur á minimis testore Saccharocensium actus», diu lo escriptat autor Laurencis Valla en la predita obra, lib. 2.

(6). Valla, Comes y alguns altre s'equivocan en afirmar era conseller primer. Desvallera de l'illustre familia de son nom, derivada, segons suposen, de la llengua francesa dels comptes de l'his, però es troba ja enm á catalana y establert en Barcissona en lo siegle XIII. Abans de la present magníficatura havia estat ja Conseller los anys consolars de 1406 á 1407 y de 1411 á 1412, durant los quals y després foren en gran nombre los serveys de tot genre que presta á la cosa pública. Mes endevant, des-vacante, pesser publicarem alguns altres documents inedita relatius á aquest Johan Fivaller.

(7). Per la document mes avall transcrit, es de véuer l'error en que caigueren tots los autors que patian d'aquest fet, per lo tenent á la classe de mercadaria objecte de la questió, aixís com veuguen d'ells fixa la dia en que succehi, sent ho jaicament del any la major part y encara ne manca un autor anoch que ho posa equivocadament en lo de 1415 y á ell lo segnat modernament en Pi y Arimon. Nos referim á un manuscrit dels segles XVI

felde y pelita per ferse oïre, que á ningú millor m'ha aparegut poder narrarho, en gran part, qu'al representant de la fe pública, Benet Esplagues, scrivá del Consell, qui presenciá la deliberació solenne haguda ab aytal motiu lo subsegüent dia 29, per los savis prohombres de nostra preclarissima Ciutat, com consta del acta original que fideïment estengué y diu aixís: (8) «Die sabbati XXIX mensis february anno bisextili á nativitate Domini millesimo quadringentesimo decimo sexta fuit celebratum concilium centum juratorum civitatis Barcinone in quo per honorabiles consiliarios dicte civitatis Barcinone fuerunt proposita sequentia: (9)

Co es que com divendres prop passat (10) los consellers de la Ciutat de Barcelona (11) stants en la casa de la dita Ciutat

y príncips del XVII, titulat al present: «Copia de varios diarios que guarda el Ayuntamiento de Barcelona, de sucesos memorables acaecidos en dicha ciudad, en diferentes tiempos desde el año 1545 hasta 1613» que possedíavans los defunctos historiars En Anles de Capmany y de Montpalau y avny la pre-dit Ajuntament, d'essa qu'aquell disposá en son últim testament l'hi foy eslegual, com axís se conoix lo 8 d'agost de 1814 per muns d'ra Ramon Lluller de Bou.—Present per tema aquests assumples han escrit bellissimas composicions, tant en prosa com en vers, nostros millores escriptors y poetas, guanyant llos jeyas, algunes dels quals, en la certmen dels Joche Florats.

(8) Lo importantíssim document qu'ara dicim a llum, esclarit fragment dels perduts llibres de deliberacions del Consell de Cent que manren de la col·lecció, entre els anys 1512 á 1633, ha estat fins al present desconegut e inédit, com se de véure de tots los crònists que partiren d'aquest lloc, essent encontrat, fa molt poch temps, per voler de Deu, entre un líbrall de vells y oblidats papers que classificavan los senyors arxivers de Cesa la Ciutat, senyors Gaspar y Puiguari, infatigables protectors de tot treball que contribuísse a l'aclariment de nostra historia patria, á qual bons amants devem agrahir, no més poder avuy publicar lo sobrenat document, si que també facilitarlos, ab exemplaríe, los molts dades y consellias qu'en tustemps nos han convingut fer en tan improbable arria.

(9) Traducció: «En lo dia de diaspia 29 del mes de Febrer de l'any bis-gés de la nativitat del Senyor 1514 fou col·lebrat consell de cent jurats de la ciutat de Barcelona en lo qual per los honorabils consellers de dita ciutat de Barcelona foren proposats las següents coses:—Es de fer membranzas aquí, que si bé ab poca posteritat á son origen, (de 1257 á 1375), de 100 se reduí á 100, lo nombre dels jurats del Consell, n'obstint l'any 1387 per manament de lo rey En Johan I, s'augmentá á 120, qu'eran los prohombres que hi havia al tindre lloch aqueix consell. Mes endevant creyquem fins á 144.

(10) La dia anterior 28 de Febrer.

(11) Segons consta en lo Dietari número 5 dalt citat, al frantar lo dia 8 de Jover, de la guentia dels molins de la Ciutat, eren consellers, en aquell any de 1486, los honorabils En Martí Furedí, En Johan Fivaller, N'Arnau Des-terreit, En Galceras de Cortés y En Johan Angot. Lo mateix any del «Aniversari de los consellers» qui comença lo dia de la festa del benehagrat apòstol Sant Andreu del l'any de la nativitat de Nostre Senyor 1455, vulgarment conegut per lo tustament dels Consellers, y en la qual foyan «vintena», als que hi eren esdevengudes, tots los afers comuns y que restavan pen-

ab alguns honorables prohòmens d'aquella per anar fer reverència al Senyor Rey segons es de bon costum de la dita Ciutat (12) fossen stats avisats (13) per dos compradors de la ajuda o imposició del peix fresch (14) quis coll en la Ciutat, que los compradors del dit Senyor rey e de la Senyora Reyna lo dit dia series atats a la pescateria de la dita ciutat de que per part dels dits senyor e senyora los dits compradors lurs haurien comprat peix fresch e daquell no haurien volguda pagar imposició ja sin per los dits compradors de la dita imposició lurs fustada demanada e los dits consellers sobre açó hagut primer consell (15) acord e deliberació ab los prohòmens desus dita lo dit die de divoridres après los dits consellers e prohòmens hagneren feta la dita reverència al dit senyor e lo dit senyor dits e als moltes bones e notables paraules de amor e dilecció vers la dita ciutat (16) suplicassen al dit senyor Rey que fos de sa merceses pagar los dits compradors la dita imposició axi com ab humil reverència sua eren llonguts devien com los Reys pas-

dents, quan finta lo seu vintoch, qu'es lo novell dia de la festa d'aquell sant apòstol, havent usatament observat, qu'en dit memorial se nomena al Conseller s'origen «Fiseller» y no «Fisell», e derivantse tal veïlla, segons nos apar, en son origen català, del nom qu'antigament se deitava al mestre de fer «fueles» o sia cordes. Al efecte vintó notar que Llorenç Valla se escriu en llatí «Clochierus», Zurita «Fiseller» com lo Moxos i, Abarró «Fuelle» y totu de la Penya «Fiseller». Això n'assota la nostra mit lo poble hoy la pronuncia, qu'es com modernament ho tenen los seus il·lustres descendents.

(12) Quan lo rey, reyna o infantia venien a Barcelona, era costum fidelment observado d'edir los Consellers, ab los verguers perant y las vergues alçadas, a rebre'los, mes quan eren a Bar presencha los batxaven des de tant que se deixaven en la plaça del palau; lo sendemó los viellaven (com era en lo cas present, si ho lo d'edificacions que tenia Capmany suposa erradament estya lo rey en Nòrdica) quant hi ab prohòmens y final hi per part del Conseller se cap un raonament breu ab paraules pertinents. Feyan los Consellers igual reverència al rey, lo dia en que quedavan els. Estes y altres costums y antigues cerimonies se troben escrites en la Ceremonial dels Consellers, llibre manuscrit en pergami manat fer per los qu'ho foren en 1442, del qual se'n conservant los sis exemplars que serviren per cadun d'ells.

(13) Valla y Codes diuen equivocament que lo rey mandà l'hi fessen venir lo primer o principal dels consellers, empero lo ja mentat dictari xòndra, en part mes veridich, assegura alguns avisats per los del mercat, encara qu'abegra hi anà lo quin ho era quins En Galceran Cardó, qual conversació ab lo signatze y caràcter, que cita, se claramest asberita, y nos mostra las veus, una de las versions ab qu'era lo fet estatut per los que se'l produchaven.

(14) Es a dir attendataris d'aquest dret o imposició.

(15) Aquest es lo primer consell de que mes axi se parla, lo qual, com se diu, hagut lloch després de fer la reverència al rey.

(16) Veus aquí la refinada hipocrisia d'un despota: lo rey qu'axí carinhosava era lo mateix qu'havia malpariat en las Corts de Montblanch y lo qu'un jorn après s'enaja de la resposta d'etres Consellers.

sals de gloriosa memòria e lo dit senyor Reymatex e les senyores Reynes per tot temps haguessen pagada imposició de totes coses a la dita. (17) E lo dit senyor los respongué que els dits compradors havien fet de no pagar la dita imposició com axís haguessen ell minut a les quel dit senyor e la dita senyora segons el dit senyor afirmava no fossen tenguts pagar imposició de res que comprassen ni venessen e que per aquesta rahó lo dit senyor no volia quels compradors sens ó de la dita senyora pagassen la dita imposició. (18) E sobre açó los dits Consellers com aquella hora no poguessen obtenir altre cosa del dit senyor (19) lo dit die de divendres apres dinar atenents que en recusar lo dit senyor e la senyora Reyna de pagar imposició a la dita Ciutat ab humil reverencia e honor d'aquells era molt prejudicial e danyós a la dita Ciutat e al publich daquella com les imposicions de la dita Ciutat fossen a ella sosteniment e vida sens los quals la dita Ciutat no podrà sostenir trenguessen un gran consell de prohomenes de tots staments de la dita Ciutat. (20) E en aquell los deliberat quel dit die de divendres mateix jat sia fos hora tarda perque en lo dit fet anava molt a la dita ciutat, los dits consellers acompanyats de XX prohomenes de tots staments anassen al dit senyor e per part de la dita ciutat molt strament, virtuosa e esloppada ab tota humilitat e reverencia tornassen a suplicar al dit senyor que les tornar en possessió la dita Ciutat de collir, exigir e rebre dell e de la dita senyora la dita imposició, les pagar aquella a la dita Ciutat per los dits compradors de les coses que havien ja comprades e sen havien portades sens pagarne imposició e daqui avant de les altres coses que comprarien a ops del dit senyor ó de la dita senyora (21) de les quals se pagás imposició en la dita Ciutat e los dits Senyor e Senyora haguessen acostumat pagar. E en altre manera sobre el dit fet fuseren al dit senyor aquell virtuos e esloppat rahonament que als dits consellers fos vist manester ab tota emperó humil reverencia e honor del dit senyor. E los dits consellers volente caquer la prop dita deliberació ab los dits prohomenes lo dit die de divendres ben ora tarda anassen e pujassen al palau del dit senyor per explicar a aquell ço quel

(17) Quin admirable respecte á la persona del monarca al fer-hi un justa petició!

(18) Neria resposta á un humil pregunta! Clarament se comprén no començar aquell rey, lo incomparable valer que tenia la fidelitat y amor de ses súbdits, tan exaltats per los merescudas nobarzans que d'ells n'havien hites, les grans noblezas En Martí I. lo humà. En Fern III lo del payulet, En Antón III lo benigne, Pero II lo gran y En Jaume I lo conqueridor.

(19) Quan més orgull havia l'ha, més creixia la prudència dels altres.

(20) Aquel fou lo primer consell en qu'o deliberà la segona anada dels Consellers al palau que no tingue efecte algun, per no voler rebre-nta la rey. Quel capítol al senyor lo benifit del poble subvertit, resta peruch, fement podria esdevindre un terrible mal!

(21) Es d'estadistic, a utilitat ó profit del rey ó reyna.

propdít consell havie deliberat. E no poguessen parlar ab lo dit senyor com per part d'aquell. Ius fos dit que aquell vespre no podian parlar ab lo dit senyor ne lo sendemà domatí fins apres dinar á las tres oras. E los dits consellers e prohomenes apres que foren retornats á la casa del Consell de la dita ciutat considerants que en lo dit fet anava molt á la dita ciutat e al statment daquella que deliberassen per la rahó deus dila fou appellat e celebrat consell de cent jurats de la dita ciutat per descàrrech dels dits consellers per ço los dits consellers havien fet apellar lo dit consell e acolliraven á aquell fets les coses deus diles á fi quel dit consell ves bé e consideris sobre aquelles e acordis e deliberis plenament e madura ço que lus plagues e fos vist queis dits consellers deguessen fer en lo dit fet. (22)

E lo dit consell (23) gran e notable en cascu siament estant reposat sobreis dits affers per algun espay de temps competent deliberá e volch (25) ab humil reverencia e honor del dit Senyor Rey quel dit Senyor Rey e la Senyora Reyna lurs fills e totes altres persones de qualsevol condició ó siament sien qui sien tengudes e halien acostumat pagar les imposicions de la dita Ciutat (26) al compren algunas cosa e coses d'iques pach imposició en la dita Ciutat, paguen e sien tenguts pagar la dita imposició als compradors ó colidors daquella en tot cas axí que la dita ciutat sie mantenguda e conservada en sa plena possessió de demanar, collir, exigir e haver la dita imposició

(22) Veus aquí tot just que quiten tanta de las suas facultats pera no trasvessar jamay los limits: la potestat executiva perlianya als consellers y la legislativa de la Ciutat, al gran Consell.

(23) Lo segon y pas memorat, després del qual ventem hagué lloch la 3.ª sessió al poble. A ell se referreixen los autors que s'ha expressat se reuni una volta consell de cent.

(25) Primera decisió que prengué lo dit Consell.

(26) Açien, noble estimat, aquesta providensa feta d' igualtat devant la ley y de segur que quan la comprendeu, meschaurades lo aneuament començada ab qu' una prelehen enganyada los embastadors de la crebula ignorancia. Pensa sempre qu' una troballat matematica se pot existir entre 'ls homes tots sin semblants, empero diferents, mes qu' examina los membres de lurs còrs ó las facultats de la sua anima, arres trobares lo mes y lo menys, cascu ha porçó d' utegar lo cercle corat que li correspon segons aquelles mateixas potestats. En tot es lo punt de contacte de tota la humanitat: la abstracció á una ley universal, la formulació ley divina, mare de totes las lleys humanes, que 'ns ensenya en vers lo cambe del progrés perfortissim de nostra especie, mentre nos mostra l' origen d' ahont havent exit per voluntat del Tot potent! No é' escollit als qu' uniformet se parlan de drets, davant al dret los debers qu' has d' observar, que bé digutshi que tot en lo món es relatiu y que sota lo empenyiment dels cas no pots violar lo dret dels altres, gnté es sabut, que qui guarda los justos drets de tot hom, te farta per exigir lo respectu degut als que li en f' ha preparat.— Nos diria encara, engero no essent aquest lo lloch de dirho, ja ul ha prev.

dels dits senyor e senyora e de lurs fills e de les dites altres persones segons forma, serie e tenor de les concessions, provisions e privilegis que la dita ciutat ha de les dites impositcions, e segons es acostumat en la dita ciutat. Encara mes volch e deliberà (27) lo dit Consell ab humil reverencia e honor del dit senyor que si alga o alguns de qualsevol ley, grau, stament, dignitat o condició, pus no fos lo dit Senyor Rey o la Senyora Reyna o lo senyor princep o la senyora princessa o alga o alguns dels altres fills del dit Senyor de fet volia fer o venir contra les dites impositcions de la dita Ciutat e los privilegis, provisions, concessions e usos daquelles en tal cas exceptades empero tostemps e sino enteses les persones dels dits Senyors Rey e Reyna princep e princessa e dels altres fills dels dits Senyors Rey e Reyna e lurs dignitats les quals empero tostemps enten e vol haver segons deu en aquella senyoria, feultat, reverencia e honor que feye e naturala vassalls deuen e son tenguts, tota los altres dessensdits sien haguts e tractats per enemics de la dita Ciutat e de la cosa pública daquella (28) segons que per forma, serie e tenor dels dita privilegis, concessions e provisions, us e consuetud als permes a la dita Ciutat. E volch e ordena lo dit Consell (29) que sobre les causes dessus dites e en defensió daquelles, e encara en conservació e defensió dels altres privilegis, gracies, concessions e usos de la dita Ciutat, (30) los honorables de la dita Ciutat ab consell de XXX prohomsens o mes de la dita Ciutat de cascun stament los quals fossen elects de present per los dits Consellers en lo dit Consell e los quals los dits Consellers poguessen creixer en apres en aquell major nombre queus volien e variar una vegada e moltes altre bona coneguda, fessen aquelles provisions que fossen notories e als dits consellers e prohomsens vistes faedores e aquelles ab gran e solirana unitat e efforts executassen tostemps salva la lunada feultat de la Ciutat e la senyoria, honor e reverencia dels dita senyors e de lurs fills, axí que tot hom que compra res en la dita Ciutat pach impositció segons des e es acostumat, e los dits privilegis, gra-

(27) Segona sessió del Consell.

(28) Digne era aquest costich per las grans deserts.

(29) Tercera sessió. En tota es de veure que après de madurar molt la resolució que s'havia de prendre, dependia sempre aqueixa no sols de la prudencia dels il·lustres prelers si que també de la justicia en l'aplicació de las lleys e ensequida del Principat, may per als oblidades.

(30) Si los savis Consellers y prohomsens unidament en aquest consell, hagueren pogut mirar ab los ulls del pervindre, haurien contemplat com aquesta primera nostra ingerida per lo rey als deus del poble capten l'existencia lluny dels catalans, morals després de les anys de malaltia. Dech tá, que creyem havia reflexit de nou la vida de nostres llibertats, mes los uns il·lustrats les llans mudares sols de vestimenta, ahí uns portavan la propia avay los novells, i' han demandat al ignorant colostisme del poble per amagar millor les vices que 'ls padrelten y i' amblat que 'ls coga.

cies e concessions romanguin salves e lleses e á la dita Ciutat. (31) E que per rahó de les coses dessus dites los dita consellers pasquen fer en nom de la dita Ciutat aquelles despeses quels s'ovistes necessaries ó faedores sens empero donar alguna cosa en nom de la dita Ciutat. Donant e atorgant lo dit Concell als dita consellers e prohòmens plen e ample poder e tant com ell mateix ne ha sobre les coses dessus dites totes e sengles e depedentes daquelles e llibra e general administració ab plenissima facultat axí que tot ço e quant sobre les coses dessus dites per los dita Concellers e prohòmens ó la major daquells será dit, fet, despés, manat e exequutat ab les salvetats dessus dites e no en altre manera vèlega tant e hala tanta eficacia e valor com si tot lo dit concell de cent jurats ho havia dit, fet, despés, detornat e exequutat. E si no tengut observat per tota la dita Ciutat e los singulars habitants daquella axí com á acte ó actes de concell de cents jurats de la dita Ciutat. (32) Derrament volch e ordena lo dit concell de cent jurats (33) que tots aquells qui serien alets per los dita Concellers per aconsellar e ajudar lus en los dits afers hagen venir als consells en que serán demanats e apellats per part dels dita consellers, e si per ventura algun ó alguns dels dita prohòmens noy volien venir quels dita concellers ne poguessen forçar e fer forçar aquella. (34)

E feta conclusió del dit concell romanent aplegat lo dit concell los dita honorables consellers apartants á la un angle de la sala del dit concell elegiren XXXVI prohòmens ço es XII prohòmens de cascan stament (35) e nou doctors ó juristes los quals son aquets ques segueixen:

En bonet terra major de dies.

En lloer de guilbes.

En guillem oliveur major de dies.

En galceran dunsy, cónsol.

(31) Veuu aquí la balansa de la justícia, ni men ni menys: honor i rey, reacta al rey, que molt estimavan, com á bon filla, pero també immaculada conservació dels privilegis y concessions que mantinien próspera la cosa pública.

(32) Quanta confiança havia en poble en los ciutadans qu'obtenian la suprema magistratura, los s'eros de Catalunya, al concedirlos ayals facultats de dir, fer, gastar, manar y exercitar tot lo qu' ell, representat per lo gran senat, podia fer!

(33) Quanta decisió exhibirlos de la tercera.

(34) Sempre que la pátria estia en perill y ha meser de ses fills, tots dechen esser prompts en troballar para son bé y salvament. Així ho comprendu lo concell al esser tant previsor.

(35) Coma y lo citat dictari anónim fixa en 12 lo total nombre dels prohòmens acompanyants, quan foren 12 de cascan stament, 20 en 26, á mes dels 2 juristes consellers, para obrar ab tota conxorrea de las lleys. Dit anónim nos explica lo intent qu' ab esta elecció tingué lo concell d'hent qu'era «per pór que si lo rey feya ningun enuix al concellera, que fossen socorreguts.»

N' antoni bogot.
En toir de guathes.
En rumon despit.
En berenguer dex cerrey.
En francesch de cammunes.
En benot de marmon.
En touar oliver.
En francesch de camos.
En galceran de guathes.
En jahan iust.

En johan cesanages, maior de dies.
En p. cirrer.
En rufi berryer, consal.
En guillem colom.
En pere de mualres.
En johan de jehyent.
En jacme colom.
En nicolau berryer.
En nicolau pujada.
En pete tinker.

Misser guillem pere bogot.
Misser berenguer de camos.
Misser benot despit.

Misser bonnal p.
Misser ayudo dalman.
Misser francesch pujada.

En guillem andreu, notari.
En barlameu cenda, aprier.
En rumon decus, harber.
En jacme topi, brotador.
En johan monera, frunar.
Narcis enquer, mestre.
En matub canyes, argenter.
En francesch basai, sahalar.
En bages, peititer.
En garula de sala, tinloret de il.
En johan dalman, texidor de drap de il.
En berenguer orriols, assaenadar.

Misser vicmas pedruga.
Misser pere despit.
Misser guillem ros.

La qual elecció retornats los dits consellers en lur loch de dit consell de lur manament fou publicada encontinent al dit consell per mi Benot Esplagues Notari scriva del dit consell qui la dita elecció hac segons dix acceptable y placent.» (36)

Revelats los consellers d' aytal autoritat y poders, no pensaren ja sino en los enforssos qu' havian de fer pera compdir lo

[2a]. Vixta aqui arriban, ab aquest document, los datos mes segurs trobats avuy dia, sobre lo fet que 'us ocupa; pesser en l' esdevinador podrà comprendre la veritat ab mes noves, pero ata tenim solament per constata, a mes dels cronistas y escriptors dels segles XVI y següents, lo lielari municipal y lo perfil anonim, dels quals pendrem axunt liars parantas pera que nostres llegidors hagin una certesa mes proxima de la que 'ls darian las nostras. Buscant entre 'ls autors contemporans enuntrem a en Pere Tomic, qu' escrihta 22 anys après, lo qual se mostra tan curiós que sola nos dia, en lo capítol XXXI: «cóm feu (lo rey) a barcelona desagrauats ab los de la ciutat per certe drechs que li feyan pagar en tant quel rey se isqué de la ciutat; y a en Pere Miquel Carbonell el qual trobem que parla ab molta parcialitat e injusticia en lo poch que tracta del dit rey Ferrando.

deliberat y alcansar molt destrament del rey lo respecto al fur maljurat per son capritx». Estavan en axò, quan «lo conseller en cap qu'era en March Turell se feu mutall e axí totas las fegnas vingueren al segont qui era Joan Fivaller» (37) lo espili dels ciutadans, qual poderós ardiment, de qu' estava rubiert lo son animo, pera la defensa y salut de la patria, serva ben form y segut son enalliment y gloria. Res s' hi era, sacrificar la bren vida sua, pera lo triumph de causa tan justa, al posarla en las mans d' aquell rey qu' havia sel de venjansa contra 'ls catalans, perque altra vida millor desitjava, ahont los oys ni malhauransas ne hi han cabuda. Així es, qu' havent ell de tindre lo parlament ab lo rey, segons costum, cam á Conseller en cap que representava (38), y tement, ab rahó, caigues sus ell la furia e despit reyal, determiná «ordenar sa casa y bona sent testament, y tancades las portes y finestres de sa casa, sa molter e filles molt desconxoludas en un estrado despedides d' ell y de sa vida; confessat y combrugat» (39) juntas ab los demés consellers y prohòmens, cobrintse tots de negres vestimentas, com y també los verguers que 'ls precehian ab las vergues tapadas, per amostrar al rey lo gran dol que los seus vassalls tenian. Del molt paborós, en veritat, puig, escarnida la dignitat del poble barceloní, aquest «e encoquè y enbraci» (40) d' aytal manera, què parexia una nafrada fera quan irada se revolca y va gemegant ab tristes udols, enardint la sua rabia á cada nova lliada que 's sent, y contan que estava molt «bran e fer; y lo tumulto y avalot continuament crexia y una ab altra s' anuava, exortaven y moderaven» (41). Las portas de las casas se tancaren per previndre un fracàs y armarentse los ciutadans puig «tots los officis foren ajustats que si altra era que los consellers fossen socorreguts» (42).

Una jornada y mitja n' havia passada d' ensà lo succehit en la pescateria y totbom aguardava ab impaciència lo fi de la qüestió. Quan exí la embaxada de la Casa de la Ciutat, seu dreta via cap al palau, animats tots los qui la formavan, durant lo camí, per los clamors del poble que 'ls envalentava, assegurantlos sa prompte ajuda cas de ferlos un mal pas. Entraren y prest pujaren al estatge del rey, mes al easer á la entrada de la cambra, com Fivaller anava devanter, tustá la porta y ab

(37) Dietari anònim que poschí Capmany, citat.

(38) E' ignorancia delít de la costum qu' existia entres 'ls Consellers de tindre lo en cap, la ven primer y á voltas unicament que 'ls altres, ha produhit l' erro en que tanchen Comes, Valla y altres de dir que Fivaller pujá sol en lo palau, sens mes acompanyament que lo d' un verguer; pero paraules subsegüents d' altre anar nos posharán la contrari.

(39) Comes: Hist. de J. Fivaller; citada Valla referida aquesta preparació de Fivaller ab unas minuciositats ridiculas y quasi inútils.

(40 y 41) Comes: citat.

(42) Dietari anònim: citat.

ella mig oberta, interrogàli lo patge, per tres voltas, (si era Johan Fivaller? perquè? hi havia manat S. A. que no dexàs entrar altre qu' ell. A lo qui per tres vegades li 'n feu esta resposta: «*O han deuen entrar o no, jo so Conseller de la Ciutat de Barcelona y vinch per tota per po poch aprofito interrogarme de mon nom.*» (43) Oixque lo rey tal contesta y tost manà al portaler, franquejar lo pas als consellers. Respectuosos aquests en tostemps, molt prudentment lo reverenciaren, emperò, ell llavors al vèurels humils, reconvinguèls d' una manera de sobras greu e injusta, queixantse de no possehir l' immunitat, qu' altres per privilegi havian, de no pagar la imposició. Llarch fora de relatar lo notabilíssim discurs ab qu' en Fivaller respostejà al monarca, defensant los drets y concessions fets de vell temps a la ciutat, que per sort nos transcriuen alguns cronistas (44), emperò com nostre desig no es estat d' altre que de trametre un bon juli d' ell y de lo resultat que n' esdevingué, direm ab un antich autor (45) que molt noblement, e ab santa anima parlà ab lo Senyor Rey e diu moltes e diverses paraules can amonant e metent ab raho que volgués y degués pagar, que las coses qu' ell avia jurades e promeses eran de tenir e servir. Y seguíx lo mateix dient: E lo rey may volgué consentir en pagar dita imposició (46) e llavors com los consellers ab los promens agueren prou parlat al Senyor rey (47), consiguéu e conseguíu que li agueren de dir las coms següents. Senyor pus que Vostre Senyoria a jurats tots los privilegys de aquesta ciutat, tots aquells quals trencaria acceptat vostra pàrria e de la Senyoria llegua e de vostre primogenit tots morran. E llavors lo Senyor Rey se fressà molt fells e irat e entraren d la retrat e allà ell agleyà son consell e los consellers un a un, e lo consell del Senyor Rey prega lo rey quell fos content de pagar la dita imposició, a may lo rey ho volgué fer, (48) e lo consell real feu determinació que pus lo rey no volia pagar qu' ella qui eran en lo consell que pagassen.»

Vehent los consellers de la Ciutat, obstinació tanta, desesperaren de lograr a bonas lo intent del Consell d' aquella y sortiren del palau, com dalt es dit, pera determenar ab los prohòmens una pus greu resolució. Victorejals lo poble al vèurels exir il·lesos, cridantlos arren: «*¡Viva Fivaller! vivan los consellers libertadors de la patria!*» fins qu' ab prou engunias arribaren a la casa del consell. Poch temps aprés de son retorn

(43 y 44) Valla y Comes: abdos citats.

(45) Lo anónim del dietari inedit que tenia Capmany.

(46) Cosa diferent de la que refereixen dits Comes y Valla respecto a haver accedit lo rey a las súplicas dels seus consellers que veyan la com malparada.

(47) Esas paraules vénen en ajuda de lo que dit dexem en la nota 26.

(48) Los historiayres qu' apellaren «*monarquis y pus*» a aquel rey, si haguessen tingut eses paraules, de segur no haurian vist en ell tanta virtud.

à ella. « vingué mestre Benet de Gualbes lo qual era zici-cancellier del senyor Rey à casa de la ciutat e lo consell de cent que tot temps estava mes (49); e aquí ell feu fermança de pagar tot ço q' quan los ministres del senyor Rey comprarien, quels desuassen la imposició quell la pagaria, e ari fou que ell pagava, e ari hagué p' aquesta qüestió (50).

Fortament enuajat lo rey, al pensar que lo poble havia guanyat en tant renyida palestra, no pogué romàndrer tranquil dins la ciutat, per lo que parti d' ella en vers la castellana terra, lo dia 9 de Mars (51): « y com hagués caminat y fos lluny de la muralla obra de sis mil passos (52) », tal volta en Molins de Rey (o da veig) distant una hora de Barcelona, ahont hi feu nit « com los consellers auaren per padre comiat: lo rey no si volé girar per donarlos à beure la mà. E après à pogueis jornades feu la via de Saragoça e com fou en la vila de Golade aquí lo mal lo sobra e hagué alterar aquí (53). » Mes com lo rey cada jorn anés per pitjor del mal que sofria, volgué la ciutat, per conservar lo privilegi que tenian los consellers y ciutadans de visitar, cuidar y procurar la cura de la royal persona durant tots los dias de la malaltia, y, si necessari era en las vetllas y col·lacions, enviar à dita vila una embaxada que marxá als 18 del mateix mes, composta dels honorables Joan Fivaller, en Ramon Dexpla, en Benet de Marimon y Micer Vicens Patrissa ab llurs melges, «rurgians, misalgers y escuders pera curar y servir al rey (54). Retornaren à Barcelona després d' alguns

(49) Gran havia d' essor la temesta de disturbis, quan lo consell estava sempre permanent.

(50) Comtes y altres nos donan conetament del nom dels consellers reials que suplicaren al rey pàr la imposició expressant foren en Guàrdia de Gervelló, en Guillem Ramon de Montcada y en Bernat Cabrera, mes no contenen en afirmar que 'ls dos primers solideren la ajuda del peix que lo rey devia, de ço del seu, quan arribem d' examinar nos dia lo dietari anònim sobredit, fou en Benet de Gualbes: pòr lo cronista equivocó lo nom ab Bernat de Gualbes, un dels compromissaris de Cusp y vice-conseller royal, pero nosaltres podem assegurar que 'n lo manuscrit original diu « Benet ». Qualsevulla dels dos que sia, son desprendiment y generositat es digne de gloriós record.

(51) En lo dietari de la Ciutat s'ombré 8 y mes de mars, se llegia: « Dillans à IX de dit mes.—Aquest dia passà lo Senyor Rey d' aquesta Ciutat qui ' en anava en Castella. » Consta igualment la sortida de la Reyna l'esodemà dia 10.

(52) Valla y Comes: citats.

(53) Pere Tomic: historietes e enquestes etc. citat.—Comtes refereix que munta lo rey al Monastir de Ntra. Sra. de Montserrat ahont confessà y combré y estigué dos dies, baltant après à Igualada. La dolencia que tenia era « mal de pedra » de modo que no podia caminar y havia de fer lo viatge ab unes andas y bastons que 'l apertavan.

(54) En lo dietari s'ombré 8 dail citat, se troba: « Dimecres à XVIII dies del mes de Mars.—Aquest dia passaren en Johan Fivaller conseller, en Ramon Dexpla, en Benet de Marimon y Micer Vicens Patrissa que per part de

dias los proclits embaxadors per negocis de la ciutat (53), y com per part de llurs corren en Bertran de Tamarit que venta d'iguallada, és manifestat al Consell, en 22 d' igual mes (56), conexia que lo mal del rey era de mort, feren vin de nou lo dia 30 (57), cap á aquella vila pera no dexarlo fins á sos derrers moments. Així ho cumpliren tots pero molt especialment Fivaller, ab tant serveys e diligencias, qu' es diu fins á hi uclava las llugay ab la sua propia boca (58), per lo qual posalhi aquell tan gran carinyo y amor, qu'al contemplar tanta virtut en sos fideis vassalls verament se penedi del despit ab que ls havia tractat per no prou conixerlos, y, sent cridar al dit Fivaller, apres d' haverse reconciliat ab Nostre Senyor, «*li demandá perdo en nom de la ciutat de Barcelona y en nom seu peup per lo que sa persona patí en las tribulacions que passava en Barcelona d'heut, que plus que fetx estat á Deu que ell hagués en oportunitats y no non mal consell; y mes li digué que tractat per tan fidelissim, li havia donat edrech de sa anima, y que li deixava en carrech una juga li qual li donava molt pesament y afany, lo qual era lo princip D. Alfons son fill, lo qual en apres de ses dies havia de ser rey y li havia de succehir en ses regnes, al qual nu havia á quin tudar no curador de sa persona y regnes mes fidelissim que a ell lo donas (així com en son testament ho havia donat ordenat) y així quel pregava que ab sa fidelitat (que ell hi confiasse), mirás per la persona, salut y regnes del dit princip D. Alfons son fill en apres de sa mort (59).*»

la ciutat anaren al Mayor Rey que era en la vila d' Agolada e malalt de mort.»

(55) Rubricas de Bruguier, l. 1 sup. XVI: Malaltia y mort de rey y Principe de casa real Cat. (84 vltra).

(56) Dictari cònsensil novembre 2 de la ciutat.

(57) Rubricas de Bruguier: l. y sup. citat.

(58) Comers: historia de Johan Fivaller; Marellla: Cris de Catalunya, part. 1 sup. 6, § 5 n.º 52, per casa de Roman: Serma finches en las excoquias dels catalans, pág. 2.

(59) Comers així nos ho tramet, mes saber fins about arribá la veritat de nos paradas respecte á la última disposició que fú en Agolada lo rey Ferran, difícil es de prestascho. Marellla en sa Cris, part. 2.º cap. 41, § 1 ab rila de Ramon Berni, fus, en las raxos, dels Catal. pag. 7 y Felis de la Penya en sos Anals lib. XV, cap. IV, d' esta manera ho assechran, referintho l'últim á lo codell que dia abalia (perque ara no li hem trobat en l' arxí de la Ciutat, del qual conlisen, que res ne portas, com es ver, los altres cronistas, pero sí, y en especial Crisla del testament á qu' ell se contrinia, lo qual fú «*ordenat en Perpinya als 16 octubre de 1314. Que lo rey codicilla en Agolada, nos apar, no hi ha que pisarcho es dupla, paig Tomic, qu' era contemporaneu s'en nos exposa que «Sient aquí (Agolada e Agolada) fagat ordenar de ses regnes e lreus son fill lo princip rey e regnar e tots los regnes e terres y lreus li succe quel donat vengut al infant don Pedro son fill e la infantia sa filla dona Eleanor e apres fets lo dita ordinaria lo rey son son fill en lo dita vila de Agolada l'any MC CCC XVI e li de abril e fou portat e enterrat al monastir de poblet ab gran honor.» Mes per qu' lo bon cronicol arribella*

Ab aquesta hagué tot acabament lo dijous à 2 d' Ahril del predit any 1416, ben prop mig dia, exint l' ànima del rey d' aquesta vida, ab lo perió de Déu, del quin n' havia molt mes-ter, aixís com ab lo dels hòmens que regi y cap mal l' hi vol-lian. Son primogenit N' Anfós y lo conseller en Joan Fivaller, acompanyaren lo cors royal al Monastir de Santa Maria de Pu-ghet, ahont fou enterrat y se l' hi feren grans honras y cerimo-nias que costejà la Cintat ab notable desprendiment y noble-za (60).

¡Veus aquí, la fi d' un rey malaventurat, víctima de son or-gull! ¡preneu exemple d' ella y admireu tostemps las pre-clarissimas virtuts dels consellers y prohòmens que defensaren nostres drets! ¡Ara fins l' any vinent, si à Déu plau!

Barcelona y Agost 21 1870.

ANDRÉ BALAGUER.

Als tontos trayendoshi la llenga y 'us semblarán sabis.

MA VINYA. (1)

Beneyt per sempre món avi,
que tragué artiga ben freta
y 'm plantà cepa pampolosa
que llevan més quant més llevant!

que se necessitant apenas lo primogenit N' Anfós, per sa quasi major etat de 21 anys, cap curador y menys tutor en lo guberna del regne, es lo més probable que son pare escomanàs, estament à Fivaller, en del codici cuydà de son extero, y qu' aconsellàs, segons deber de bon patriet, al son rey si 'l veyà ab perills que portassen lo mal regimènt de tan idòntesima vassalla. Es de creure, també, que lo conseller complí aytal missió quan d' ell se diu, que lo acompanyà à la conquesta de Nàpolis, valentli hi son herbich procediment lliure y honors qu' se abastà l' hi donà lo Rei Rey IV de son son en Catalunya.

(60). Per aquest extero transet la Cintat à Puget en pall d' or y 100 brandons de cera que costà à rahó de 2 sous à diners, valent los imperials 77 lliuras. Lo aniversari se cel·lebra en Barcelona lo dia 24 d' Arel y foren fites gramallas de troffe (roba de sol) pels Consellers y Prohòmens, Alcal-deres y Escuders de Consellers aixís com altres servidors de la Cintat que cas-paren totes 195 lliuras 8 sous. — Branquès dona aquestes noves.

(1) Del llibre 18612 •Mas y Pau,•

¡Quin such es lo sêu tant bo,
que jamay puja à la testa,
que 's queda al bell mitx del cor
y tòts sòs sentits li alegra!...

En un sol plat lo bebém
la boca d' ella y la meva,
y nò l' un després de l' altre,
pulg... sabem millor manera.

Remullats que son los llabís,
me mira y jo 'm miro à n' ella,
y 'la nostres llabís s' acostan,
s' acostan més... y s' unexen.

¿S' unexen pera privarse
de que 'n surti la riallera,
ò saber al la dolor
igual abdosos la senten?...

Ab una ma vaig jugant
ab sa arrecada vermella
y faig ab l' altra cuajarla
esbullant l' or de sas trenas.

Berlant axis, vé la nit,
y damunt de vostras testas
hont se grouxa espès ramatje,
se 'n van à joch las aucellas.

Y surt à véurens la lluna,
y surten llampants estrelas
que 'ns provan que no hem sentit
lo toç d' Oració del vespre.

Bencyt per sempre món avi,
que tragué artiga bèn trota;

guardoula de pedregadas
Sant Patró de l' amor mòval

Girona y Abril de 1869.

J. BIERA.

LA QUARTA MULLER.

Un burgès de S. Aniol va trobar en lo carrer al vell Mestre Cabell vestit com un nuvi.

—Hont aneu tan bonich, Mestre Cabell, á n' aquesta hora?

—Vaig á casarme.

—Us tornéu á casar, Mestre Cabell? No heu envidat fa poch de vostra terça dona?

—Si no 'us sab mal me torno á casar, si senyor. Vaig á veure qui 's cansará mes aviat, si Den de matarme las mullers ó jo de pendren de noves.

(De l' Armana provençau.)

À LA MEMORIA DEL PINTOR CRISTIÀ

Frederich Owerbeck. (1)

Es la vida un romiatje
á un altra vida infinita,
lo cel es la santa ermita
hont fa l' home etern estatje.

Camí que allà dalt nos porta
es estrol y perdedor
y á voltas vé la foscó
dexas l' esperança morta.

(1) Fou llegida aquesta poesia en l' Academia que existirá l' Any de Catalunya de Barcelona, en commemoració de la mort de dit famós artista.

Mes sortí que de tant en tant
prop de la grenyada timba
troba l' hom quan la se mimva
un estel que 'l va guiant.

Y quan cansa la jornada
y l' viarany se creu perillut
s' esbarguix lo cor reïnt
trobant beneyta peljada.

Mes enllà creu l'ermenal
plantada per giny diví
nos assenyala l' cumí
de l' ermita d' alia dalt.

Y al fi joyós lo romeu
traspassa del mon la fila
y entrant en la santa ermita
s' adorm als braços de Deu.

Llum santa fou Owerbek,
guspira del cel saltada
y d' ell còia pluzellada,
es del cor un dehatech.

Lo temps de belles madones
feu tornà ab un pinzell edich
la seva y la de Frà Angelich
eren animas bessones.

Lliri tardà que ha florit
en lo temps de la gelada;
isa flayre tant embaumada
ditxos aquell qu' ha sentit.

Quelcom del cel se somia
mirant del artista un drap,
y es que l' pensament del cap
un cor creyent l' embellia.

Sa gran ret del infinit
la Religió sadollava,
tan be 'ls angelets pintava
perque 'ls veya cada nit.

En sa inspiració tenia

del pur sentiment la norma
y per cò l' humana forma
ah roba del cel vestia.

Ell sentia tot l' encis
de la santa fe cristiana,
ah ell l' art es la campana
que 'ns recorda 'l paradís.

Frederich es un estei
que se 'n porta amunt la vista:
¡Benehít siga l' artista
que 'ns fa alçar los ulls al cel!

VicA 1870.

JAMES COLLIER.

COMPTE RODÒ.

La dona d' un que li deyan Pere y passava per ximplet es-
tava malalta de perill. Lo seu marit envia a cercar lo metge.

— Senyor metge, li diu aixís que 'l veu, no mes finch que
vinticinch duros; donchs he tan si mateu com si cureu á ma
muller, vostres serán mes vinticinch duros.

La dona mori y 'l metge va demanar-li lo preu de las visitas.
Lo vuido li preguntà:

— Heu matat á ma dona?

— Home, quina pregunta? Es clar que no.

— L' heu curada?

— No, per desgracia.

— Donchs, senyor metge, pactes son pactes. Jo 'us vaig ofrir
vinticinch duros tant si curavan com si matavan á ma muller,
vos mateix confessèu que no heu fet ni una cosa ni altre,
sent aixís no us dech res y estem en pau.

MIGRANSA.

CANSÓ.

Ve la estimada m' aymia
en que tot canta alegria;
la aubada que anuncia el dia
y fins la estrellada nit:
y en mitj de ditxa tan santa
sols veig tristor que m' espanta:
pus ma pena es tanta, tanta!
Es tant gran lo més neguit!
¡Ay nina, qui pogues ser
com l' aurencl viatger!

Envejo las aurenetas
que batentne sas alotas
lluny s' enlairan las pobretas
deixant esta vall de fel.
¡Qui pogues ser, nina amada,
solsament per una aubada
la pobre an tornassolada
per volar fins al teu cel.
¡Ay nina, qui pogues ser
com l' aurencl viatger!

Volador á tú vindria;
y al brillar lo trench del dia
del teu so 'i despertaria
ab lo mes tendre piular.
Més ay! ingrata quimera!
Prou l' anhel me desespera
més no tinc nina encisera
alotas per crusa 'i mar.
¡Ay nina qui pogues ser
com l' aurencl viatger!

¡Que alegre vindria ufana
nineta la mes galana;

y en ta ma petita y blana
repós tindria mon vel
y consort á ma migransa
fora ton bes de esperansa;
mès la sort lluny ten me llansa
envêja dels raigs del sol.

¡Ay nina, qui pogues ser
com l' aurenal viatger!

Ma vida passo en tristura
pus vaig perdre la ventura,
ma estimada criatura,
prop la boreta del mar:
y envà cerca 't com y l' hora
la meua ànima que plora
y lo mèu cor que s' anyora
de poderia anà á buscar.

¡Ay nina, qui pogues ser
com l' aurenal viatger!

A voltas miro la anada
que com cinta platejada
d' agrech flaire saturada
vé á rompre' prop lo mèu pen,
y al morir en l' aspre arena
mon cor sobreixint de pena
apareix que escolta, nena,
aquell dols y etern adèn.

¡Ay nina qui pogues ser
com l' aurenal viatger!

Adèn que 'm recort l' anada,
la gota de la rosada,
la pau de santa vesprada,
lo ronc bramar del torrent;
lo cant de la cadarnera,
la flor qu' esclata encisera,
lo verdor de la pradera,
tot recorda aquell moment.

¡Ay nina qui pogues ser
com l' aurenal viatger!

¿Pot serli infern més terrible
ni pensar més increïble
que 'l amar un impossible?
No; jamay, en veritat.
¿Conta donchs si ab rahó ploro
si he perdut tot quant adoro!
Perço m' anyoro! M' anyoro...
y 'm migra la soletat.

¡Ay olia qui pogues ser
com l' autenel viatger!

EDUARD VIDAL VALENCIANO.

BON NAS.

Pep, cego del meu poble, tenia un xicot que 'l menava de porta en porta á fer la capta. Era un bordegàs de la pell del dimoni y s' deya Oriol.

Un dia veuse aquí que 'ls d' un mas li van donar una torrada sucada ab ví. L' Oriol que no tenia res de curt ni desmenjat l' agafá y tot donant las mercès al qui li havia dat sens anomenar la cosa donada, se la crospeix.

En Pep olorava, olorava, y l' Oriol metxo y mut, camí ral avall se 'n duya al pobes ceguet cap á un altra masia.

De cop Pep s' ataca y pregunta.

—¿Digas, Oriol, què l' han dat?

—Res.

—¿Com, res?

—Es dir, un rosegò.

—Rosegò... no 'n fa pas la olor.

L' Oriol llavors s' acabava d' enpassar lo darrer mos de la torrada.

—Com olor?

—Sí; sí: jo sento olor de ví.

—Somnleu.

- No somno, no. Vina, acosta la boca.
—Deixéus de ximplesas y caminem que 'l sol pica y las cigalas cantan.
—Que mes cigala que tú. No 't dich que acostis la boca.
—No 'm vull aturar aquí que fa massa sol.
—Ay bo! que vols rebre?
Al últim l' Oriol fa lo que 'l cego li mana.
—Ah bribo! Es dir que t' han dat beguda y le l' has crosvida.
—Oy que no!
—Jo 'u sento.
—Que tenu de sentir.
—Tinch bon nas....
—Jamay hi heu sentit.
—Com no?
—May, may, may y 'us ho faré veure.
Tot justament flavors passavan per vora d' una saltereda.
Quina 'n fa 'l bordegàs. Se 'n va de dret a dret cap a un
sálzer é hi encara en Pep, y quan lo té a dos pams del arbre
li diu:
—Saltéu que aquí hi ha un marget.
En Pep salta y ipataplum! de nas al sálzer.
—Malehitt Bribo! Pillastre! que me l' has de pagar!
Mes l' Oriol aprota a correr tot cridant:
—Ay! ay! no tenu tant bon nas? Si bon nas tinguessen hauriau sentit l' olor de l' arbre.

A LA REYNA DE L' AMOR Y L' HERMOSURA.

(diada de la festa de Maig.)

La Primavera tota joyosa
Pel jardí escampa sos prehuats dons,
Sembla una fada de flors vestida,
Que tota alegre recorre el mon,
Y ab sa veu mágica atreu la naixó
Per 'hont camina flors al entorn.

Una altre verge també molt bella,
 També ab floretes guarnit lo front,
 Cad' any ve ab ella y ab sa ven mágica
 També fa naixe flors al entorn;
 Y son mes gayes exes floretes,
 Mes perfums tenen, mes bon color,
 Son flors de l' anima qu' el cor alegran,
 O 'l cò enternexen ab triats mots,
 Flors qu' en sas fulles gravats hi portan
 Los noms de Patria de Fé y d' Amor.
 Quina es la Verge, l' hermosa fada,
 Que flors tan belles ens du aquest jorn?
 Reina li 'n diuen de l' Hermosura,
 Li 'n diuen Reina del Gay Amor. »

S' arpa puntejan los cent trovaires
 Que gentils forman la sua cort,
 Dantli á sa Reina la benvinguda,
 Jolius li cantan dolces cançons,
 Tan dolces troves l' anima encisan:
 Semblen aquelles que 'ls trovadors,
 Dintre d' el claustre de castell gòtic,
 Balx les finestres dels torreons,
 A la filleta del Duch cantavan
 Encativantli lo cor d' amor.
 Semblen aquelles dolces balades,
 Que dins les vinyes tallant girones,
 L' estol d' ardides veremedores,
 Alegrent l' aire, canta golijos.
 Semblen les gloses ab que m' esposa
 Sempre adormia mon fillot dolç,
 Aquelles cobles tan ben sentides
 Que per tornada tenen petons,
 Troves tan dolces l' ànima encisan:
 Lo sagell portan de l' Aragó,
 Contan les gestes de los braus Comptes,
 De l' alt en Jachme Conqueridor;

Contan proheses d' estats finides,
 Quan las naus nostres per tot lo mon
 Nostres lleys duyen, de l' host vensuda
 Tornantne sempre naus a remolch;
 Parlan de nostres anticha usatjes,
 Pintan l' arbreda de nostres monts,
 Lo murmur cantan de los rius nostres,
 De nostres nubes los resplandors.
 L' ànima encisan troves tan dolces:
 Son sublims cantichs al Creador,
 Son veus planyssoles dels qui trobaren
 En eixa terra vols amargors,
 Son veus qu' ens parlan de l' altra vida
 Que l' esperansa regan á dolls,
 Son la sentida mistica esparsa,
 Qu' encesa l' ànima fa á s' Almador,
 A Deu envia prechs de socors,
 Son los que l' ànima per l' enuig fesa.
 Son la postrera trista pengaria
 Qu' el qui agonisa fa al Redemptor.
 Troves tan dolces l' ànima encisan,
 Y 'n nostra llengua cantades son,
 Per ço tant plabuen á la Regina
 De l' Hermosura y del Amor.

Jo só trovair de l' lla hermosa
 Que n' es la perla de l' Aragó,
 Jo no tenc lla, més en mes venes
 Sent que flameja foc ardorós,
 Es que les troves qu' els joglars cantan,
 Lo cor m' encisan, me tornen foll,
 Es que deliro per l' hermosura
 de la Regina del Gay Amor.
 Jo só trovair de l' lla hermosa.
 Que n' es la perla de l' Aragó,
 La mar m' allunya dels anticha marbres,
 Palau per ella tan delitós,
 Jo á totes hores anyor ma reina,

Pero aqueix dia molt mes l' anyor.
 Plauria 'm veure com la pus bella
 Gentil s' atansa per mitx de tots,
 Y mitx rientne, tota amorosa,
 Llur escomesa fa ala trovalara.
 Ay! qu' em plaurien les amoretes
 Qu' aquells li diuen en llurs cançons
 ¡Ones llengeres, qu' a l' altre platje
 fugiu empresses per l' ambat dols,
 Dulmen ah voltres, o al menys portàmon
 D' aquelles traves «nan ramor!
 Ay! qu' em plauria veure com Ella
 Les flors tranguentse que ornem son front,
 D' el mitx de totes n' escaixeix una,
 La mes garrida, simbol d' amor,
 Pera donarla al qui fou digna
 De entr' els mes dignes dels seus cantors.
 Veure com sentios a 'la seus trovalres
 Una ulladeta d' immens valor,
 Als parteix grata brots d' englantines,
 Brots de violes, y d' altres brots...
 ¡Ay grates ones si m' en portessen
 Sois una fullat.... no pot ser, no!
 Fugiu llengeres fetsell a la reina
 D' el meu carinyo l' expressió.
 Mes no, aturaues, ones volgues,
 No es eixa reina la que jo ador;
 La que jo estimo vera regina,
 Es nostra llengua de l' avior;
 La qu' els fills nostres tendrán als llavis,
 La que parlaren nostres majors;
 Anau llengeres, ones volgues,
 Besau la platje de la ragió
 Bont viu la reina, l' hermosa fada,
 La que fa naixre flors al entorn,
 Anau, portauil fad missatje
 De l' amor meua l' expressió,

Qu' ella n' es simbol de la Regina
De l' Hermosura y de l' Amor.

THOMAS PUERTAS.

LO PEIX.

Tots los diumengos, Mestre Miquel, dona vini sous al seu Simonet, un bordegas que fa de manobraz y tots los dilluns com a pare prudent qu' es, li pregunta 'l que n' ha fet.

L' altre dilluns, Miquel digué a Simonet.

—Simonet, vina aquí! Qu' has fet dels teus vint sous?

—Pare, respongué, me 'n so anat a passejar per fora.

—Simonet, le pregunto qu' has fet dels teus vint sous?

—Pare, n' ha menjat peix.

—Ah! peix! Has menjat vint sous de peix?

—Oh! no, també hi havia pu.

—Per quant n' hi havia de pu?

—Per quant hi havia de pu?... N' hi devia haver per uns dos sous, pare.

—Llavors tu t' has menjat per valua de divuit sous de peix?

—Pare, y que no s' hi conta 'l vi?

—Ah! vas beure vi? Y quant costava 'l vi, Simonet?

—Vuit sous, pare.

—Has menjat aixís, deu sous de peix?

—Jo 'us diré, també hi havia un poch de carn.

—Ah! hi havia carn? y quanta?

—Uns quatre sous. Ara diréu que....

—Ara diré.... qu' has menjat per valua de sis sous de peix.

—Vaja, pare, que aixó ja 'm comença a carregar! Malehit siga 'l diumenge.

—Déyam donchs, Simonet, qu' has menjat per valua de sis sous de peix?

—Es que també hi havia un xich d' escarola, un tros de formatge y unas quantes rosquillox, veus aquí.

—Y quant valia aixó, Simonet?

—Pare, n' hi devia haver uns sis sous.

—Y sis, son vint sous, que fan vint, los vint que 'i dono:
y 'i peix, gran pillastró?

—Y be! ja que tot ho volén saber. Lo peix?... lo peix... l' ha-
via robat.

(De l' *Armada prouvença*.)

LA GUERRA.

«—Portáu-me prop la llar, hont lo meu pobre Pare
m' ensenyava á esser digne de la Terra y del Cell...
Doncume 'i bras, marçà!... ¡Encara no hi som marçà?...
Sí, sí; sa escalfor sento... Ja moriré content.»
Lo pobre cecch los ulls perdé en l' horrible guerra:
plega primer los brassos y després los estén:
«—Germans germans, la sunch enmatina la Terra!
Germans, la pau es dolsa misatgera del Cell!

J. RIERA.

Girona Octubre de 1870.

LA NIT DE S. JUAN.

HALADA.

En una taula de márbre,
de una glorieta en lo mitx,
brillan als raigs de la lluna
tres gotx d' aigua; y vers allí
s' encaminen tres germanas
ab la foca de la nit.
La gran, pahilla del pare;
la segona del padri;
la Malvina com á rixa

may ha estrenat cap vestit.
Per las dóns tot son rosas;
per Malvina tot es trist!
¡Nanch! ¡nanch! dotze batalladas
sonan en lo monestir.
Quí pogués follet tornar-se,
y en finestras y jardins
seguir á totas á esta hora
quan en lo got cristallí
la clara d' un ou hi tiran
per saber l' estevenir!
Ja s' eguran veure troncos
naus, banderas, monestirs...
¡Totas venben lo que valen
creyant veure lo de dins!
Tot tremolant vá Malvina
pels caminals del jardí:
pren un ou, mes al trencarlo
ressonan esqueleriche
y la crida de: quí va! ¡la nòvia!,
y gran cobeta, confits...
Fadristera n' era l' sen Jaume,
se casa y n' entra pobill.
Mira l' aigua y ven formada
una blanca creu lla dins;
un ¡ay! surt de la glorieta
y un cadavre queda allí.

DANASO CALVERT.

FAULA.

Un candelero que un rector tenia
cremava una candela cada dia,
y jó, que ho contemplava,
aixó mutxix, tot trist, considerava.

«Si 'l candelero queda y mor la vela,
val mes se candelero que candeia.»
*Així, lector, si de felis vols serho,
no vullas may estár en lo candelero.*

X.

BON COIXÍ.

Joseph era un bon jan. Travallava de fuster en un mas i a la nit dormia a la portxada. Un dia va reparar que 'l cap li queya massa baix y per tindre'l mes alt a fi de que la sanch no se li pujés al cervell va agafar una olla de terra, que tenia lo cul foradat de tant de temps d' haver servit per test a un claveller, e hi va reposar la testa.

A se l' endemà tenia lo coll tot adolorit.

Joseph se va dir:

—Això ja se que ho fa, això es lo coixí qu' es massa dur.
Lo que es a nit ja faré jo que siga tou.
¿Sabéu lo que va fer per estobarlo?
Va omplir l' olla de palla.

LA ALMOYNA DEL SOLDAT.

L' esglay al cor vos ho pregab,
volgáu fèrlashi mercé,
mares, las qui teniu fills,
a las qui 'l rey los hi pren.

Quatre jorns que 'ls amoixavan
ab amor tot primerench,
quatre jorns que ab cantarelas,
los adormian al bres.

Tantost en ses llabis tendres
guardan l' adalat segell,

tantost rodola en sas guitas
lo perfum del últim beu.

¡Ay! no la dallen encara
la espiga que no es al temps!
bè prou n' hi haurà de congestas
que ajeuran son cap eberch.

Mares, las qui teniu filla,
volgau fèrtashí merçà,
l' esglay al cor vos ho pregan,
á las qui 'i rey los hi pren.

Ni us cal cridar per' la bruga,
abans de hora, al jovecel,
que no està tant temps en vaga
lo batall de somatent.

Ni us cal afollar del álga
lo niu que encara no es fret:
si afolléu lo pit de mare
mala sangrò criareu.

Mala sort la de la terra
hont l' ascó roman desert;
mala arma la que nos deixa
per' péndrela quan vol Déu.

L' esglay al cor vos ho pregan
volgau fèrtashí merçà,
mares, las qui teniu filla,
á las qui 'i rey los hi pren.

Bé la pàtria catalana
n' ha llemsat de greus gomechs;
bé 'ls aborrit los seus fills
sempre que ha estat menester.

Y si li dol, soldejada,
sanch de Entensas y Rogers,
es per' millor rebajarne
ses Bruchs que son sos florers.

Es per que terra de braus
sens rabó no 's deixendeix;
si aixada y taló 's revellan
no hi corren pàtria ni ros.

Mares, las qui teniu fills,
volgáu fèrlashi mercé,
l' esglay al cor vos ho pregan,
à las qui 'l rey los hi pren.

Almoyna, senyors, almoyna,
y Déu vos ho pague al col,
que no es diner que deshonre
lo diner catalanesch.

Ab sas mares vos ho prega
la Ciutat dels Concellers;
tot un passat ple de gloria,
tot un coratjós present;

Lo crit de un avior que 'ls aegles
fan cada jorn més soncer,
l' esprit d' un poble que 's migra
per' volar à son orient.

L' esglay al cor vos ho pregan
volgáu fèrlashi mercé,
mares, las qui teniu fills,
à las qui 'l rey los hi pren.

ADOLFO BLANCH.

May fa mal temps per tothom.

A Centelles són bonicas;
A San Quirre hò 'u son tant;
à Bertí las morenetas
y a Nolle la flor del ram.

¿Vols allargar la vida?
Menja per viure y no visques per menjar.